

Б Р А Н И Ч

ОРГАН АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У БЕОГРАДУ

Уредник Бранича је претседник Адвокатске Коморе у Београду
Владимир Св. Симић

Власник и издавач Бранича је Адвокатска Комора у Београду
коју преставаља претседник Владимир Св. Симић

У име Одбора главни уредници:

Др. Видан О. Благојевић и Др. Радоје Ј. Вукчевић, адвокати

САДРЖАЈ:

ЧЛАНЦИ

Социална схватања у наследном праву „Ab Intestato“ од Живојина М. Перића, проф. Универзитета — Београд 97

Примена одељка четвртог у в. одељка првог § 471 т. 4а грађанског судског поступка од Душана Јанковића, судије Апелационог суда — Београд... 109

О порабном поступку од БурџаГ. Маринковића, судије Окружног суда за град Београд—Београд 112

Погрешно разумевање установе сметања поседа — § 548 г. п. п., од Душана П. Мишића, судије Среског суда за град Београд — Београд... .. 118

Обранички суд од Миодрага Т. Стојановића, судије Окружног суда за град Београд—Београд 119

Проблем акцесорне природе саучешћа од Др. Бор. Д. Пештровића, — Београд... .. 121

Књижни власник у појављеном спорном питању о власништву некретнине обухваћене

оставинском масом на основу § 292 гр. законика и §§ 4 и 9 Закона о земљишним књигама увек је јачи у праву од Др. Милоша Стјепина, судијског приправника—Велико Градиште 125

СУДСКА ПРАКСА

Држава је дужна накнадити штету која произлази из уговора о лиферијацији, услед повишења цар. тарифе од Др. Ивана Рибара, адв. — Београд 127

Кривичном тужбом прекида се застарелост права на накнаду штете у смислу § 945 грађ. зак. и ако је оптужени кривичном пресудом ослобођен као невин, а тужилац за накнаду штете упућен на парницу. — Одлука Опште Седнице Касационог Суда од Тих. М. Ивановића, секретара Касационог суда—Београд... .. 129

Поновљење доказа, изведених пред судом првог степена, потребно је само онда, ако призивни суд нађе да постоје околности које

Уредништво Бранича налази се у Кн. Михајловој 33/II. Рукописи се не враћају. Прештампавање градива из часописа допуштено само са тачним означавањем извора.

Бранич доноси: расправе и чланке којима је смер заштита интереса адвокатског реда и ширење професионалне свести, службена саопштења Адвокатских комора којима служи као званични орган, и расправе и чланке из свих области права и прати развој правног живота у земљи и иностранству.

Бранич излази крајем сваког месеца. — Годишња претплата за Бранич износи 120.— дин. За адвокате изван територије Београдске адвокатске коморе, адвокатске приправнике, судије и судијске приправнике годишња претплата износи 60.— дин. Поједини број 10.— дин.

доведе у сумњу истоветност утврђених чињеница на којима се заснива пресуда првог суда. (Пресуда Касационог суда у Београду од 4. септембра 1935. год. Рев. 479|35), од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда — Београд... .. 131

Кад овлашћено лице за предлог у току поступка умре, онда именована лица у § 87 од. П к. з. морају; ако желе да наставе поступак, поднети нов предлог у року од три месеца од дана смрти овлашћеног лица. (Пресуда Касационог суда у Београду од 23 новембра 1935 год. Кре 1465), од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда—Београд 133

Ако суд према резултату доказног поступка, утврди постојање умишљаја или нехата потребног за примену једног прописа Кривичног законика онда се према таквом резултату по § 301 ксп. може упустити и у оцену питања, да ли услед такве кривице оптуженикове треба уништити неки правни посао. (Пресуда Касационог суда у Београду од 13. септембра 1935 год. Кре 828|35), од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда — Београд. 134

По § 576 грађ. пар. пост. странке, у призивном поступку, могу своје захтеве и приговоре оснивати само на оним чињеницама односно доказима, које су изнели пред првим судом. (Закључак III већа Касационог суда у Београду од 12 децембра 1935 год. Рев. 1525), од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда — Београд... .. 135

Према § 82 од. III реч. 2 к.с.п. списи, код којих од доставе тече рок за правни лек, достављају се или прив. тужиоцу лично или

његовом заступнику, али не и једном и другом. (Решење I већа Касационог суда у Београду од 17 јануара 1936 год. Кжк. 45), од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда — Београд. 136

Да ли је држање и растурање страних срећака кривично дело предвиђено у општем кривичном законнику. — Поводом одлука наших судова од *Николе М. Трифуновића*, адвоката. 137

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ

Записник XI седнице Одбора Адвокатске Коморе у Београду одржане 15. јануара 1936. год. у Београду 138

Записник XII седнице Одбора Адвокатске Коморе у Београду одржане 22. јануара 1936. год. у Београду 139

Записник XIII седнице Одбора Адвокатске Коморе у Београду одржане 29. јануара 1936. год. у Београду. 140

Записник XIV седнице Одбора Адвокатске Коморе у Београду одржане 5. фебруара 1936. год. у Београду 141

ПРИКАЗИ

Др. Видан О. Благојевић, адвокат: Административно право од *Лазе М. Кошчића*. 142

Условна осуда од *Др. Тихомира Васиљевића*. 143

Рјешења Стола седморице и Стола седморице одељ. Б. од *Др. Алексе Враговића* и *Љубе Милановића*. 143

БЕЛЕШКЕ

Процес Велчева и другова 144

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА ... 144

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА 146

НОВЕ КЊИГЕ 147

Б Р А Н И Ч

Год. XXIV

Београд, март 1936.

Број 3.

Живојин М. Перић, проф. Универзитета у Београду.**СОЦИАЛНА СХВАТАЊА У НАСЛЕДНОМ ПРАВУ
»AB INTESTATO«¹⁾**

§ 1. — Како је Право само један део велике групе друштвених наука, то је сасвим разумљиво да се опште концепције у области друштвених појава рефлектују и на правне односе као и на норме које их регулишу. Извесне основне идеје управљају светом друштвених појава, улазећи у све категорије тих појава: као и сваки други свет, овај свет претставља једну *целину*, један *систем*, а кад се каже *целина*, *систем*, тиме се мисли на један водећи принцип, на један центар око кога се разни делови целине окрећу или, ако се хоће, око кога стоје у солидарном поретку. Према данашњем стању његове еволуције и културе, човечји дух се одликује тежњом да све сведе, чак и космос, на један једини систем, на априорне и основне идеје: човечји дух је непријатељ хаоса. Но, можда, није било тако у ранијим периодима цивилизације, нити ће, можда, тако бити у будућности.

Ова сагласност између разних сфера друштвенога живота, нема одјека само на *Наследно Право*, које је предмет нашег малог саопштења уваженим члановима ученога Друштва: све Право, јавно и приватно, материално и формално, унутрашње и спољашње (међународно), садашње као и пређашње, налази се *resp.* налазило се је у више или мање тесној вези са другим манифестацијама социалне делатности људи. Али је Наследно право управо једна грана Права где се поменута интимност односа нарочито и карактеристично испољава. Стога верујемо да не би било без интереса да се на њему мало задржимо, истичући нарочито утицај социалних схватања на једну установу Наследнога Права која, још од Римљана, претставља једну од најзанимљивијих особности овога дела Грађанскога Права.

§ 2. — Ми овде мислимо на већ толико расправљано питање о *правној природи наследникове државине*. Другим речима,

¹⁾ Ова је расправа саопштење које је г. проф. Ж. Перић прочитао на седници Академије Моралних и Политичких Наука Францускога Института (Académie des Sciences Morales et Politiques de l'Institut de France), одржаној на дан 22 септембра 1934 године. Она је по том објављена у „Comptes Rendus des Séances et Travaux de l'Académie des Sciences Morales et Politiques“, mai—juin 1935, под насловом *Les conceptions sociales dans le Droit de succession „ab intestat“*, одакле је и посебно оштампана — Paris, Librairie Félix Alcan.

тиче се тога: да ли наслеђе претставља *titulus acquirendi*, то јест да ли наследник заснива, прихватам (пријамом) наслеђа, једну нову, личну државину, различиту од покојникове, као што се то догађа при почесном (сингуларном) стицању државине, где државина *tradens-a* не прелази на *accipiens-a* већ овај отпочиње своју државину, одвојену и различиту од државине претходника (установа *accessio possessionis* не противречи овом тврђењу и овом правилу); или наследник, у својству универзалнога (општега) *правопријамника*, напосто наставља државину *de cuius-a* тако да би наследникова државина имала исти правни карактер који и државина *de cuius-a*? Питање је важно нарочито с обзиром на одржај. Ако претпоставимо да је покојникова државина била лишена основа (*titulus, iusta causa traditionis*), што је случај са незаконито стеченом државином (*vi, clam, precario*, нађена ствар, или ствар узета у посед услед заблуде), државина која је била позната у Римском Праву као *vitiosa possessio* (манљива државина)²⁾, тада наследник, и поред своје евентуалне савесности (*bona fides*), никада неће стећи ствар одржајем, ако је његова државина само наставак и продужење државине *de cuius-a*, претпостављајући, наравно, да је у питању законодавство у коме је одржај искључен за случај да се државина не оснива на *iusta causa traditionis*.³⁾

Проблем би морао бити проширен и на *bona* и *mala fides*. Ако наследник само продужава државину *de cuius-a*, онда би његова лична савесност била без важности, једино би био важан квалитет *de cuius*-ове државине: ако је овај био савестан, и наследник би морао бити сматран таквим, чак и ако, у истини, то не би био, док би, ако је *de cuius* био несавестан, наследник морао, напротив, бити сматран за несавесног држаоца, мада би, можда, био лично савестан. Али, као што ћемо то доцније видети, законодавства која усвајају доктрину продужења покојникове правне индивидуалности кроз личност наследникову ипак нису отишла до те, ма да логичне, крајности доктрине.

§ 3. — Идеја да наследник продужује *de cuius*-ову личност долази нам из Римскога Права, стим да се не чини никаква разлика између разних врста наследника, и та идеја врло је јасно испољена још од појаве Закона XII Таблица. Наводимо у ту сврху ове формуле⁴⁾: „*Heres et defunctus una eademque persona esse in-*

²⁾ *Der fehlerhafte Besitz*: § 858 Немачкога Грађанскога Законика.

³⁾ Ово разликовање има такође важности у законодавствима која, мада признају и одржај без основа (и без савесности), предвиђају ипак, такође, и одржај заснован на *iusta causa traditionis* (и *bona fides*), али се задовољавају, у овом последњем случају, много крајном одржајем но у првом случају. В. овде чланове 2262. и 2265 Францускога Грађанскога Законика, као и §§ 1460, 1461 и 1477 Грађанскога Законика Аустрискога.

⁴⁾ Dr. Karl Salkowski, *Lehrbuch der Institutionen und der Geschichte des Römischen Privatrechts*, Auflage 9, Leipzig 1907 (стр. 484 и 486 српскога издања, 1494, Београд); P. F. Girard, *Manuel élémentaire de Droit romain*, 7-e édition, Paris, 1924, p. 938; A. Colin et H. Capitant, *Cours élémentaire de Droit Civil Français*, t. III, 4-e éd., Paris 1925, p. 586; M. Planiol et G. Ripert; *Traité élémentaire de Droit civil*, t. III, 9-e éd., 1924, Paris, p. 425 et 426; L. Josserand *Cours de Droit civil positif Français*, t. III, 2-e éd., Paris, 1932, p. 526 à 528. В., такође, о овом питању: Rudolph Sohm, *Institutionen, Geschichte und System des Römischen Privatrechts*, 17 Auflage, München und Leipzig, 1924, S. 616, 617, 562, 563.

telliguntur“, „Heres et hereditas tametsi duas appellationes recipiunt, unius personae vice funguntur“ (Javol. I. 22. D. de *usurp* 41. 3.), „Nostris videtur legibus unam esse personam heredis et eius qui in eum transmittit hereditatem“ (Novella 48). Овде се, наравно, не говори о *физичкој* личности покојниковој, јер је она, природно, различита од наследникове и, пошто је ње нестало смрћу *defunctus*-а, она се не може ни продужити кроз наследникову физичку личност. Ту је реч искључиво о *правној* личности покојника, јер њу наставља наследник: у *правном* смислу речи, покојник и наследник чине једну и исту личност, један и исти индивидуалитет. Ако је покојник умро *физички*, он то није *правно*; у овом последњем смислу, он и даље живи у наследниковој личности; правно, наследник је сам покојник, он, у начелу, улази у све покојникове правне односе; субјекат тих односа продужује се у наследниковој личности.

Који је разлог оваквом схватању? Објашњења су различита, а једно је од њих правно. Како су, некада у Римском Праву, дужникове обавезе, биле личне и непреносиве, то би повериоци, у случају његове смрти, остали неисплаћени да није изнађена (*inventée*) идеја идентичности наследникове правне личности са правном личношћу *de cuius*-а: тако је и наследник постајао дужник као и овај последњи. Иста мисао је примењена и на покојникове тражбине које су, такође, у ранијем Римском Праву, биле личне и непреносиве.⁵⁾ Али је без сумње било и религиозних⁶⁾ или етичких разлога и, међу последњима, свакако и следећи.⁷⁾

Позната је карактеристична црта римског народа: он се одликовао вољом и жељом за експансијом и господарењем. У осталом, о овој амбицији су сви народи дали доказа, више или мање, у току историје, али Римљани у том погледу заузимају, изгледа, засебно место у целом Старом Веку. Друштво, пак, које је само један састав (*composé*) породица, може бити снажно само под условом да и породица буде јака и добро организована. Оно што су ћелије за један физички организам то су породице за друштво: породице су ћелије социалног организма, и како снага сваког организма зависи од снаге ћелија, то је исто случај и са друштвом у односу на породице. А најсигурнији знак снаге једне породице то је њена трајност. Трајати то значи бити јак, а бити јак то значи трајати. Јаке су породице оне које трају, оне потсећају на старе храстове који се одупиру олујама, на гранитне стене које не могу начети ни киша ни снег. А ако су делови, породице, снажне, то ће бити и збир тих делова, овде народ, снажан.

Да би пак породица била јака, треба да њени чланови припомогну том јачању жртвовањем, одрицањем своје личности у корист породице: њихова индивидуалност мора у њу да се стопи и ишчезне, да би оставила само породицу која ће, постајући на

⁵⁾ Th. Suq. *Institutions juridiques des Romains*, t. I, p. 548; t. II, p. 630 и след.

⁶⁾ Ми овде мислимо на веровање у постојање душа (*mânes*) предака: наследници их нису могли демантовати већ су морали да поштују њихову вољу.

⁷⁾ A Colin et H. Capitant, *op. cit.*, t. III, p. 585 et 586; M. Planiol et G. Ripert, *op. cit.*, t. III, p. 526.

тај начин једна апстракција, једна идеја, живети кроз све векове. Генерације ће се рађати и умирати, породица ће остати. Имовина породице неће припадати њеним члановима већ тој апстракцији, тој идеји: она ће, породица, бити титулар и субјекат имовине, док ће чланови породице бити само плодоуживаоци. Ту нема преноса имовине наслеђем, стога што титулар права, то јест породица, не умире, она је вечита: онога ко је титулар права, породице, никада не нестаје, а они којих нестаје једних за другима то јест чланови породице нису титулари права.

На тај начин, по овом схватању, онај који се зове наследником, то у суштини није: он не може наследити, јер да би се наследило, треба да постоји *de cuius a de cuius-a* нема, пошто, као што смо видели, породица не умире; чланови који претходе тобожњем наследнику нису били сопственици дотичних добара, та добра нису била њихова већ породична; онај који се назива наследником само је један беочуг у ланцу плодоуживалачких покољења. Из тога излази да наследник никад није могао имати своју државину, државину индивидуалну и сопствену (*individuelle et spéciale*) различиту од државине ранијих чланова: његово правно стање једнако је њиховом или, боље, ни он, као ни они, није имао никакву државину, јер плодоуживалац није држалац (у смислу немачке речи *Eigenbesitz*, француска терминологија нема овде, колико нам је познато, одговарајући израз). Држалац је породица, нешто духовно, једна идеја: а породица је увек ту, увек иста, то јест правни положај њених добара не мења се, ништа се не мења, све остаје како је било, све *траје*.

Овакво схватање, појимање породице, развијано нарочито кроз Средњи Век, које је отстрањивало сваку идеју наслеђа, деобе и имовинскога располагања, довело је до очувања породичних добара, до материалне моћи породице која јој је и омогућила да изврши улогу чврсте друштвене ћелије. На тај начин је *аристократија* (са својом установом *мајората* или *сениората*) могла да очува своју снагу кроз векове и да учини услуге *народу и Држави*.⁸⁾ Исто схватање владало је и код Словена, чак и изван аристократије, у народној маси, а код Јужних Словена (изузев Словенце) оно још и данас влада: у њих још увек постоји једна установа својствена тој грани словенске расе која се зове *породична заједница* или *задруга*,⁹⁾ установа у којој се једино породица, прожимајући своје чланове, појављује у односима са трећим лицима, као целина, недељива колективност: у њој се личност чланова задруге потпуно губи. Југословенска задруга је

⁸⁾ Ова материјална моћ аристократских породица давала им је могућности да се боре и ограничавају свемоћ Краљевства; једна врста уставног режима *de facto*, ако не и *de iure*. Стога краљевска власт у Француској, и поред свога *аислутизма* (у Праву), никад није отишла до *деспотизма*.

⁹⁾ Код Црногораца задруга се зове „кућна (домаћа) заједница“, или просто „кућа“. Видети поводом ове установе југословенских народа наше саопштење истој Академији: *Quelques particularités du Droit civil yougoslave. Priorité des hommes sur les femmes en matière de succession „ab intestat“*. *Home stead. Communautés de familles (zadrugas)*. Extrait du „Compte rendu des Séances et Travaux de l'Académie des Sciences Morales et Politiques“ (Institut de France) Félix Alcan, Paris 1928.

www.unibverzitet.rs
 УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
 била стуб религиознога (хришћанскога), националнога, привреднога и моралнога живота југословенских народа за време турске превласти.

У оваквом схватању организације породице и друштва, *прошлост* и *традиције* играју, наравно, једну од водећих улога. Породица то није само садашње покољење, то су и прошла покољења и она која ће доћи: породица то је, дакле, *прошлост*, *садашњост* и *будућност*, то је време у свом апсолутном смислу, без почетка ни краја. Садашња покољења, дакле, не могу се одвојити од прошлих, као што се ни будућа не могу одвојити од садашњих. Оно што карактерише породицу то је све оно што је она била, све што је преживела у прошлости, све њене радости и несреће, све победе и порази који су наступили у току њене историје, и томе ће се додати и сви догађаји које ће доживети садашња и будућа покољења. И како је народ, као што рекосмо, само један збир тих многобројних малих количина названих породице, из тога излази да и он сам није ништа друго до пређашња, садашња и будућа покољења; народ, етички речено, то је сва његова прошлост: његове битне, карактеристичне, одлике, његова индивидуалност производ су те прошлости, укључујући ту и расу, језик, религију, културу, земљиште, и т. д. Један народ не би могао порећи своју прошлост и своје традиције а да тиме не порекне и своју индивидуалност, то јест оно што га разликује од осталих народа, што га одликује у заједници народа.

Породице, тако, носе бреме своје прошлости, и ова опаска вреди и за народе: прошлост и традиције одредили су им пут којим ће ићи, векови су каналисали свеколику њихову активност, садашња су покољења потстакнута онима која су ишчезла, живи делају под импулсом мртвих, живи то су мртви, а мртви то су живи. Другим речима, мртви живе у личности живих, а живе гробу привлаче мртви. *Heres et defunctus une eademque persona esse intelliguntur*. Тако су породице кроз векове образовале друштвене блокове који су се одупирали и увек се одупиру зубу времена, а тако је исто и са народима, тим блоковима још моћнијим који пркосе свему и свима.

Ова влада мртвих над живима има спасоносно дејство на држање (*conduite*) једног садашњег покољења: она га спречава да се удаљи са славног пута предака; оно би се осећало издајником према прошлости, према историји свога народа, кад не би и оно високо држало народну заставу. Галерија предака (*Ahnengalerie*) врши благотворан утицај на потомке: они у њу не би смели ући кад би прекршили своју дужност; претци би одвратили свој поглед од њих, ако би прешли преко правила: *Nostris videtur legibus unam esse personam heredis et eius qui in eum transmittit hereditatem*.

§ 4. — Овом последњем правилу следи већина европских законодавстава. Европа је стари континент са једном културом чију вредност и снагу показује њена старост и трајност; европски народи припадају расама најудаљенијег порекла, и стога је лако разумети да се је створила у Европи једна социална концепција везана за идеје времена, трајања, традиције и еволуције.

Од тих законодавстава навешћемо најпре француски грађан-

ски Законик¹⁰⁾, као и оне стране грађанске Законике који су се угледали на француски грађански Законик.¹¹⁾ Исти је случај са Аустриским Грађанским Закоником¹²⁾ и Грађанским Закоником Швајцарским (Schweizerisches Zivilgesetzbuch) од 1907—1912, мада овај последњи Законик садржи ту и корисна ублажења.¹³⁾ Тако је, у суштини, и Немачко Право.¹⁴⁾

Али, као што смо то већ казали, правило да наследник продужује личност покојникову не примењује се кад је у питању савесност или несавесност код државине. Другим речима, довољно је да се *de cuius*-ова државина оснива на једном *titulus*-у па да наследник може стицати одржајем само под условом да је савестан, без обзира, дакле на покојникову евентуалну *mala fides*: решење које није логично, чим се пође од идеје да је наследник само следбеник и претставник *de cuius*-ове личности.¹⁵⁾ Овде, дакле, наследник није следбеник *de cuius*-ове личности већ отпочиње своју сопствену државину: у погледу савесности или

¹⁰⁾ Правила о обавези наследника (*ab intestato* или универсалних легатара) да плати дугове заоставштине *ultra vires hereditatis* (art. 870 и 871 Code civil), ако ју је прихватио без пописа, као и она која се односе на законску трансмисију заоставштине [*saisine héréditaire* (art. 724 Code civil)], почивају на тој идеји. Из тога излази, такође, да из заоставштине наследник не стиче један *titulus possessionis*. Г. г. А. Colin et H. Capitant кажу овде: „Наслеђе неће бити ни закони основ... Јер наследник само продужује државину свога претходника. Члан 2237, по коме ни наследници онога чија државина почива на манљивом основу не могу стицати одржајем, претпоставља у осталом примену те идеје“: *op. cit.*, t. I, p. 904 и 905. В. Још: J. Percerou, *La liquidation du passif héréditaire en Droit français*, „Revue trimestrielle de Droit civil“, Paris, 1905; R. Saleilles, *De la responsabilité de l'héritier quant aux dettes de la succession dans l'histoire du Droit français*: „Bulletin de la Société d'études législatives“, Paris 1910—1911; L. Josseland, *op. cit.*, t. III, p. 519 et suiv.

¹¹⁾ Који су ти законци, то се може видети у књизи: *Centenaire du Code civil français*, Paris, 1904, t. II, p. 587 et suiv.

¹²⁾ Видети §§ 547, 1462 и 1463; Dr. A. Ehrenzweig, *System des österreichischen allgemeinen Privatrechts*, Erster Band: Zweite Hälfte: *Das Sachenrecht*, Wien, 1923, G. 213, Dr. M. von Stubenrauch, *Kommentar zum österreichischen allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche*, Bd. II, 8. Auflage, Wien 1902, S. 911 und 912.

¹³⁾ Видети извештај Crémieux-а у „Bulletin de la Société d'études législatives“, наведен код А. Colin et H. Capitant, *op. cit.*, t. II, p. 590, n. 1; Dr. A. Egger и сарадници, *Schweizerisches Zivilgesetzbuch: Das Sachenrecht*, erläutert von Dr. Carl Wieland, Zürich, 1909, S. 497; *Das Erbrecht*, erläutert von Dr. Arnold Escher, Zürich, 1912, S. 185 und 186.

¹⁴⁾ Видети § 857 Немачкога Грађанскога Законика као и излагања о овом §-у: Dr. L. Ennecerus, Dr. Th. Kipp, Dr. M. Wolff, *Lehrbuch des Bürgerlichen Rechts*, Zweiter Band, Erste Abteilung, Dr. M. Wolff, *Das Sachenrecht*, Fünfte Bearbeitung, Marburg, 1923, S. 32—33. Ипак је у Немачкој веома спорно питање да ли је тај Грађански Законик усвојио римско схватање о наследниковој обавези да плати дугове заоставштине.

Напомињемо да се, у европским законодавствима, примењује извесно напуштање римскога схватања у области стечајнога Права, а на име у случају наслеђа које је припало стечајном дужнику. Г. Г. Charles Lyon-Caen et L. Renault кажу овде: „У случају да наслеђе припадне стечајном дужнику, прихват или одбијање (la renonciation) наслеђа које овај сам учини не може имати дејства на стечај. Овде је у питању једно имовинско право, које као и сва друга, врше стараоци“, *Traité de Droit Commercial* 4-e édition, t. VII: *Des faillites, banqueroutes et liquidations judiciaires*, I, Paris, 1914, p. 257. У том смјслу такође, на пр., и нови југословенски Стечајни Закон од 22 Новембра 1929, § 4.

¹⁵⁾ Види у том смјслу: Dr. M. Wolff, *op. cit.*, S. 32, 33 Anm. 2, као и наш чланак: *Le mysticisme dans le Droit de Succession*, објављен у „Festgabe“ für Ernst Zitelmann: „Archiv für Rechts-und Wirtschaftsphilosophie“, Berlin, 1925, p. 460.

несавесности, његова личност је и правно различита од покојника.

§ 5. — По једном другом схватању, наследник не наслеђује личност *de cuius*-ову већ само његову имовину, он није његово правно продужење, те стога отпочиње једну личну државину чији се основ налази у наслеђу; тако да, ако је покојник био незаконит држалац то јест без основа, то наследника неће спречити да буде законит држалац односно држалац са основом и да тако стекне одржајем дотични предмет, само ако његова државина испуњава и друге услове потребне за одржај, наиме оне који се односе на *bona fides*, на континуитет и јавност државине.¹⁶⁾

Тврди се, у том схватању, да није тачно да је друштво скуп породица које претстављају етичке, духовне јединице, једну врсту *посебних бића* у којима нестаје индивидуалности чланова породице, јер би то значило порицање човекове личности и њенога права на сопствени живот и слободу. Људи не постоје у интересу породице и Државе већ, напротив, породица и Држава претстављају организације којима је циљ да обезбеде егзистенцију, слободу и напредак појединаца. Нема, у друштву, других бића изван *људског бића* и веровати да постоје виша духовна бића, нарочито породица и Држава, која би живела изнад људи као нека синтеза различита и одвојена од њих, претставља чисту не-реалност (*l'irréel*) и мистицизам. Према томе, породица, друштво, Држава, само су прости збир слободних и правно једнаких појединаца, и ако један од њих остави, по смрти, имовину, њу ће прихватити наследници који, не само физички већ ни правно, немају ничега заједничкога са покојником: са овим се, од момента смрти, не може више рачунати као са социалним фактором; друштво то је живот, постојање, и само живи људи могу бити правни или други чиниоци у друштву.

Једно од првих логичких последица оваквог схватања јесте та да прошлост и традиције не треба да имају никаквог утицаја ни вредности: само нас садашњост и будућност могу интересовати а то је баш оно што је неопходно за напредак. И заиста, напредак је могућан једино тако ако појединац не наилази ни на какву препреку при свом пуном развијању а тај се услов неће моћи испунити ако је осуђен на то да носи терет прошлости и традиција. Дати да садашњошћу и будућношћу владају мртви, то значи забранити живима да играју другу улогу, да теже другим циљевима од оних својих предака, то значи окаменити културу, од народа створити мумију. Кинезе су, пре револуције Сун-Јат-Сен-а (1911), звали народ-мумија (*le peuple-motie*) и тек када су, благодаревно овом покрету, Кинези скинули са себе јарам прошлости, могли су почети да иду напред.¹⁷⁾ Све живи и умире, и то исто бива и са идејама: застареле се идеје стављају најпре у музеј идеја, а када су сасвим мртве, сахрањују се на гробљу идеја.

¹⁶⁾ Па чак и без *bona fides*, ако је у питању систем где постоји установа *longissimi temporis praescriptio* (као што је то случај у Француском и Аустриском Грађанском Законику).

¹⁷⁾ Вид. овде наше већ наведено саопштење: *Le Mysticisme dans le Droit de succession*.

Римско и средњовековно схватање које смо напред измели хтело би да идеје наших предака буду вечите, неоспориве (*indiscutables*) и да их потомство прима као да су божанске догме. Међутим, постоји само једна људска идеја која може претендовати на то својство, идеја о Богу; све друге људске идеје јесу идеје људске, то јест пролазне па ма којој области припадале, философији, науци, уметности, и т. д. Па чак и религиозна идеја, то јест идеја о Богу, зар бољшевизам не предузима да и њу подрије?

Свакако не треба занемарити утицај доброга гласа предака на понашање потомака, утицај који се римском схватању породице ставља у активу; али, и супротна чињеница, штета коју такво схватање наноси потомку кад породична прошлост има пега које би по традиционалистичком схватању требало, такође, да падну и на њега, неправична је и социално штетна. Овде се не може применити аналогија и рећи да наслеђе и атавизам јесу, и треба да су, једно опште правило како у физичкој тако и у психичкој и социалној области и, као што потомци носе органске мане својих предака, да треба тако исто да носе и њихове друштвене мане. *Comparaison n'est pas raison* као што се то каже, а то нарочито вреди за теорију аналогије између појава коју не треба злоупотребљавати кад су у питању чињенице толико различите (*disparates*), као што су, на пр., карактеристичне црте, физиолошке и друштвене, код људи.¹⁸⁾ Морално и социално говорећи, сваки треба да буде слободан и независан у најапсолутнијем смислу речи. И као што нико нема права да се користи заслугама својих предака, нико не треба ни да трпи од њихових мана. Све треба да је *индивидуално*, како заслуга тако и одговорност: то правило јесте елементарни и основни морални закон, другим речима принцип слободе одакле потиче овај морални закон, који то правило диктује, принцип и закон који су прави потстрекачи људскога напретка.

Северна Америка је, а нарочито Сједињене Државе, најпозванији и најубеђенији претставник против-римског схватања породице и друштва, које смо врло укратко овде приказали, то јест претставник индивидуалистичкога и демократскога схватања. То се објашњава тиме што су Сједињене Државе и сувише младо друштво да би једно схватање породице и друштва, као што је схватање Римљана и Средњег Века, могло тамо већ имати корена: а заиста, римско и аристократско схватање везано је за идеју времена, трајања, историје, традиција, прошлости, а све ово још недостаје Сједињеним Државама: то је друштво без исто-

¹⁸⁾ Вид. о овоме наш чланак: *Des suites nuisibles d'un abus de la théorie de l'analogie*, објављен у „La Revue Mensuelle“ Genève, 1920. Вид. такође А. Colin et H. Capitant, *op. cit.*, t. III. p. 590, који кажу: „Да ли је, узета за себе, ова идеја (— о продужењу покојникове личности кроз наследникову —) неприхватљива? Да ли је толико фиктивна, као што се то тврди? Наслеђе физиолошких и моралних мана, као и наслеђе особина и врлина, јесте Закон природе“. Даље, на стр. 591, они кажу ово: „На крају крајева, верујемо да не треба напустити правило о обавези наследника *ultra vires hereditatis*, осим ако се хоће да се оно насљони не више на идеју продужења покојникове личности него на идеју породичне солидарности“.

рије, без прошлости, без традиција. Можда ће се, кад то буду имале, окренути у овом погледу Европи.

§ 6. — Присталице индивидуализма с правом пребацују римском и европском схватању да је оно паганско и нехришћанско. И, заиста, појмови прошлости, историје, традиције, који теже да истакну индивидуалност једног народа, да уздигну његов престој у човечанству, да створе и појачају дух национализма, нимало нису кадри да обезбеде мир и заснују братство међу народима. Баш напротив, подвлачећи оно што разликује народе једне од других, у место да се истакне оно што им је заједничко, ово схватање развија у њих менталитет охолости, таштине и империализма, што, сасвим природно, изазива борбе и ратове. Римско схватање дели свет на онолико независних и противположних сила колико има народа, а свака од тих сила, услед импулса нераздвојнога од ма какве силе, тежи да се прошири у простору и времену и тиме доводи до сукоба између себе и других сила истог реда; а отуда непријатељство у место пријатељства, борбе у место мира. Римско схватање је, дакле, један моћни извор егоизма који ставља препреке развићу осећања хришћанскога алтруизма. Идеја породице води истим последицама, мада у мањем оквиру: везујући чланове породице у један исти сноп (*faisceau*) да би је учинила јаком, идеја породичне свезе и солидарности раздваја друштво на један бесконачан број одвојених табора (*camps*), са посебним и егоистичним амбицијама, што, наравно, смета рађању и развијању братскога осећања међу људима. Да бисмо се у то уверили треба, каже се, само бацити поглед на садашње стање у Европи, стање које се одликује националним ривалностима и борбама, анархијом и општом узнемиренешћу, а ова ситуација је једна од последица Великога Рата (1914—18), а он је општа последица кобнога схватања које су Европљани, верни у овом погледу својим претцима, Римљанима, исповедали о породици и друштву.¹⁹⁾ Док се, међутим, у схватању које је противно римском и европском, то јест у индивидуалистичком и демократском схватању у коме се оперише само с појмовима људи и човечанства између којих не треба да буде тако штетних посредника као што су породице и народи, налази извор и потстрек братству и општем миру. Не осећајући се само члановима породичних и народних јединица већ једне много пространије целине то јест Човечанства, људи целога света више ће се тада приближити једни другима и биће много солидарнији међу собом него у римском (аристократском) схватању где се то приближавање и та солидарност исцрпљују у породици и народу.

§ 7. Али на ово се примећује да индивидуалистичка и демократска доктрина има само *негативно дејство*, наиме то да руши породицу и нацију, где ипак има ако не општега, светскога, алтруизма а оно бар ограниченијега алтруизма, алтруизма породичнога и националнога. Што се, пак, тиче *позитивнога дејства* које би се састојало у томе да се ови ограничени алтруизми замене једним свеопштим, универсалним, алтруизмом, ту је инди-

¹⁹⁾ Вид. и о овоме нашу расправу: *Le Mysticisme dans le Droit de succession*.

видуалистичко и демократско схватање немоћно, што је сасвим природно: како би могао човек имати и показати више оданости (attachement) за човечанство које је нешто тако апстрактно и неодређено (fuyant) него за такве реалности као што су породица и народ? Нелогично би и немогућно било волети отаџбину пре него породицу и волети човечанство пре него отаџбину, волети целину пре него њене делови. Схватање супротно римском, индивидуалистичко и демократско, водило би, дакле, само уништају сваког алтруизма уништавањем сваког солидаризма, како породичнога тако и националнога, после чега би остао само појединац са својим личним егоизмом, необуздатим и без икакве противтеже. Ако римско (европско) схватање није хришћанско, индивидуалистичко и демократско то је још мање.

§ 8. — Шта се може закључити из целе ове паралеле двају социјалних схватања? Да једна фаталност неумитно прати Човечанство стављајући га у дилему чија су оба излаза подједнако свирепа? Заиста, определи ли се Човечанство за римско и европско схватање, тада, подељено на независне и империалистичке групе (народе), никад оно неће имати мира, и, следствено, једно свеопште братство биће тада изгнано са овога света, јер ратови стварају само непријатељства и непријатеље. Прихвати ли, пак, да би избегло ове недаће (calamités), доктрину противну римској и европској, америчку (демократску) доктрину, онда би необуздани индивидуализам бадио чланове једног и истог народа једне против других, и ове борбе са циљевима личног коришћења само би оживљавале личну себичност, много гору од породичне и националне себичности. Да ли је Човечанство само неизмењива (immuable) владавина сатане и његова жртва? Нема ли, при свем томе, начина да се напусти римско схватање и да се прихвати супротно схватање а да се опет не дође до резултата нераздрожних, као што смо мало час видели, од овога последњег схватања или бар које резултате та концепција омогућава? Ми у то верујемо. Треба узети из америчкога схватања оно што је у њему хришћанско а то је, казали смо, одбацавање оне привржености идеји породице и нације, то јест идеји породичнога и националнога егоизма, али стим да се у исто време одбаци и *modus procedendi* који би проповедници овога (американскога, демократскога) схватања (Weltanschauung) евентуално предложили да би се тај циљ постигао; да се, наиме, одбаци револуционарни и насилни метод који жели да се одједном, без прелаза (du jour au lendemain), напусте идеје породице и нације, то јест да се оне напусте пре него што је обезбеђена замена паганскога породичнога и националнога алтруизма алтруизмом хришћанским, то јест алтруизмом универзалним, или пре него што је бар обезбеђена њихова интеграција, прожимање, у овај последњи алтруизам. Јер није могућно волети *целину*, то јест човечанство, а да се једновремено не воле и њени *делови*, то јест породица и отаџбина, док је обрнуто сасвим могућно, то јест волети делове, породицу и нацију, а да се не воли *целина*, човечанство. У место ових путева и метода, путева и метода антихришћанских јер могу да изазову борбе и ратове, треба прихватити путеве и методе про-

гресивне односно прелазне (de transition)²⁰. Примењен на Европу, овај *modus procedendi* значио би стварање једне *европске федеративне државе* (État fédéré européen), једну политичку и друштвену организацију намењену да ублажи идеје националности и

²⁰) Мана буржоаскога друштва, заснованогa на римском схватању, лежи у његовој паганској идеологији, док мана совјетског друштва (Русија), које одбацује ово схватање то јест породицу и национализам, лежи у његовом методу нациља и револуције. Совјетско друштво, такво какво је данас, успело је само да поруши један друштвени поредак (буржоаски) а у име једног схватања које тек временом и лагано може ући у свест појединца: дотле, то друштво остаје без икаквог схватања. Али, пожуримо се да кажемо да буржоаском друштву које, ради свога одржања, а ово нарочито после Великога Рата, прибегава све више реформама супротним буржоаском индивидуализму, то јест реформама основаним на колективистичком схватању морамо учинити сличан прекор: и оно дегенерише у друштво без једног одређеног система. Јер, чим један друштвени систем мора да чини идеолошке позајмице од својих противника да би могао продужити своје трајање, то је несумњиви знак да он мора да иде, стога што је он дао друштву и прогресу све што је могао дати те је, према томе, дошло време да га одмени други систем. Друштвени системи би се могли упоредити са лимунима који се бацају, пошто буде исцеђен сав сок који су они садржавали. Један друштвени систем не треба и не може да буде очуван друкчије него помоћу *својих сопствених принципа*, и докле год је то тако, то јест год се систем одржава својом сопственом идеологијом, то је доказ да систем још није исцрпљен. Не треба, дакле, мислити да *друштвена еволуција* значи да између друштвених система *одсечно различитих* који се у току људске историје ређају, има или треба да има и система *мешовитих*, система компромиса, који делимично почивају на схватањима претходнога система а делимично на схватањима система који долази, јер би један такав систем, немајући одређених и руководних начела — он их не би имао, пошто би у исти мах ишао за супротним начелима — претстављао, у истини, једно друштво *без система, без логике*, другим речима представљао би хаотично друштво (јер отсуство система и логике, то је хаос, а ко каже универзум, тај каже ред, то јест систем, *логику*, ту основу универзума).

Појам еволуције односи се само на *начин промене* (*mode de changement*) друштвених система и на њихово међусобно смењивање, начин који само може бити пут (метод) *легалности*, то јест онај пут који постојећи државни систем предвиђа, регулише и допушта. Један друштвени систем може и сме да буде откољан (*écarté*) само вољом (већине) друштвених чланова које су проповедници (*les arbitres*) новог друштвеног поретка, *легалном* и *мирољубивом* пропагандом, уверили у потребу да се напусти владајући систем и да се уведе један други систем. Само тако можемо бити сигурни да су нове идеје напредније од система о чијој је замени реч као и да су оне већ сазреле. Само нетачне или још незреле идеје имају потребе, за своје остварење, да се служе *незаконитим* то јест *насилничким* методама. И једино би се, у овако схваћеној еволуцији, борба међу појединцима могла водити на *духовном* терену, за разлику од борбе међу животињама, борбе *материјалне, елементарне*. Другим речима, људско друштво које се не би потчинило закону еволуције, онако како смо га сад описали, већ гледа би се појединци и идеје ређали на власти и на њој одржавали помоћу *незаконитих* средстава, то јест помоћу материјалне, физичке, силе, такво друштво би спало на ранг биолошких, животињских, друштава. Људи и друштво (свет друштвених феномена) само ће путем еволуције (убеђењем — *persuasion*) моћи да се *одухове* (спиритуализирају), док би их прекршај закона еволуције само *материјализирао*.

Из тога излази да еволуција не значи да друштвене идеје, у њиховом вечитом смењивању, морају, нужно, произлазити једне из других: напротив, један нови друштвени систем, који долази да замени претходни (на закони начин, разуме се), може да претставља читаву једну *револуцију*; историја нам пружа много таквих примера: нарочито је доказ Хришћанства поучан у том погледу. Може, дакле, неко да буде *револуционаран у идејама* а да то не буде у погледу *метода за остварење тих идеја*: у овом последњем треба бити само еволуционист (у смислу горе изнесеном).

Једном речи, и као закључак: слобода мисли удружена са методом легалитета, то су услови Напретка и Културе.

отаџбине, да их ублажи у корист једног осећања европског солидаризма и патриотизма, то јест да њихову еволуцију упуту у правцу тога осећања које ће опет, са своје стране, имати спасоносно (*salutaire*) дејство на породичне и личне егоизме, као и на привредно уређење европскога друштва, водећи и ово ка хришћанској једнакости. Систем европске федерације и њене еволуције ка једној *јединственој држави* (*État unique*) у Европи били би овде дакле и *causa* и *effectus*, изазвали би умањење породичне и националне себичности, а ово пак умањење имало би, од своје стране, за последицу развијање и усавршавање нове организације Европе. Исти процес (*procédé*), примењен на друде Континенте — а то је већ отпочето у Америци (Северне Сједињене Државе и Бразилија, којима треба додати и панамерички покрет) — довео би до истих резултата, док се не би једнога дана, везивањем Сједињених Држава свих Континената, достигао хришћански идеал: „И биће само једно стадо“, то јест достигла она јединствена светска Држава коју је Исус Христос прорекао (*prédit*) у наведеним речима, Држава свеопште и вечите љубави и мира.

Завршујући своје излагање којим сам Вам одузео и сувише од Вашег драгоценог времена, зашта Вас молим да ме извините, ја Вас у исто време молим да ми допустите, Господине Претседниче и Господо, да Вам изразим сву своју захвалност за благонаклону пажњу којом сте пратили моје читање. Ово нарочито за случај да моје идеје не наиђу на Вашу меродавну потврду: Ваша интелектуална толеранција била би за мене не мања част²¹).

Са францускога превео,
Радомир Љ. Живковић,
 докторанд права, асистент Универзитета,
 Београд.

²¹) Нека ми буде дозвољено да своје присуство, у овом Храму Науке који представља чувени Француски Институт (*Institut de France*), искористим и ради испуњења једне своје дужности, одајући смерну пошту успомени покојних чланова Академије Моралних и Политичких Наука, *Louis Renault*-а и *Émile Glasson*-а, професора на правном Факултету у Паризу, учених француских правника светскога гласа. Ја сам први пут ступио у додир са Академијом Моралних и Политичких Наука (вид. „*Compte Rendu des Séances et Travaux*“ Академије, 1902, стр. 780), благодарени благонаклоној пажњи *Louis Renault*-а за мој чланак о *Condition juridique des Bosniaques et des Herzégoviniens en pays étranger* (extrait de la „*Revue de Droit international et de législation comparée, Bruxelles*, 1901). А *Émile Glasson*, који је пао на пољу части Науке (као што је познато, *É. Glasson* је умро на самом правном факултету) и чији ученик сам имао срећу да будем, удостојио ме је био тиме да прикаже Академији моју расправу о Уставима Краљевине Србије од 1901 и 1903 (објављена у „*Bulletin de la Société de Législation comparée*“, Paris 1901—1904), која је садржавала и моје опаске о убиству Краља Александра Обреновића и његове супруге, извршенога у Београду 29 маја 1903. (вид. „*Compte Rendu des Séances et Travaux*“ Академије, 1904, стр. 140).

Мислим да је интересантно потсетити данас да су се обе расправе односиле на предмете (*sujets*) од којих је један, Босанско-Херцеговачко питање, био један од повода Великога Рата, а други је, јер догађај од 29 маја — 11 јуна, 1903 никада није био добио ни једно легално решење, имао кобнога утицаја на идеју законитости, дајући јачи подстрек паганској догми да циљ оправдава средство као и теорији успеха, која догма и теорија данас праве пустош у Европи*). Блжа прилика мога познанства са Академијом датира од 1927 год., када је њен доживотни Секретар (*Secrétaire perpétuel*) *G. Charles Lyon*—Caen, чија духовна снага и

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
 Душан Јанковић, судија апелационог суда — Београд.

ПРОМЕНА ОДЕЉКА ЧЕТВРТОГ У В. ОДЕЉКА ПРВОГ § 471 Т. 4а ГРАЂАНСКОГ СУДСКОГ ПОСТУПКА.

Мотивисан социјално-економским разлозима, српски законодавац, у циљу спречавања пауперизације села и економског одржавања земљорадника, донео је горње законске прописе. У овим прописима законодавац забрањује земљораднику, да може — пет дана земље, рачунајући дан 1.600 кв. хвати, било земља чиста, под гором, воћем или виноградом, заједно са необратим њеним плодом, као и кућу са зградама и плацем до једног дана орања — продати или ма којим начином отуђити.

Од овога правила законодавац чини изузетак само за случај, да се земљорадник у нужди нађе због поплаве, пожара или неродице, или ако би му стока угинула, или би му требало новаца, да семе за усев купи и т. даље. Па и овде допушта земљораднику само *задужење* имања поменутог у § 471 т. 4а грађ. суд. поступка, и то само код јавних каса, па и ту — код задужења — не допушта му да задужи два дана земље и кућу са плацем.

Из саме суштине ових законских прописа јасно се увиђа тежња законодавца да спасе од бескућништва у првом реду *земљорадника*, па тек онда продавца земљорадника. Према томе и купац земљорадник под истим законским условима ужива *благонаклоност* законодавчеву.

И ако је дух ове одредбе сасвим јасан и ако је смисао њен очевидан, ипак остаје, да је непотпуна. На име законодавац нам

делатност су изнад његових година**) и који је тако мајсторски предавао мојој генерацији Римско Право на Париском Универзитету, отворио ступце *Compte Rendu*-а Академије мојој (у овом саопштењу већ поменутој) расправи: *Quelques particularités du Droit civil yougoslave*; можда ту част дугујем само *благонаклоности* професора и учитеља према своме бившем ученику.

Читањем мога саопштења „О социјалном схватању у Наследном Праву *„ab intestato“* „пред Академијом дата ми је била могућност да се користим оном истином коју је Исус Христос казао: „Не пали се свећа да би се ставила под сто већ на сто, те да би осветлила целу кућу“. Заиста, светлост, то јест наше идеје, нису само наше лично добро него, такође, и на првом месту, добро наших ближњих, добро друштва коме треба да служе. Стога тек својим ширењем идеје постају и претстављају вредност. И што је свећњак који даје светлост то јест идеја уздигнутија (долази са веће висине) то је и распрострањеност идеје обимнија па, према томе, и корист коју друштво има отуда. Из истога овога разлога људи желе да добију власт; сувереност Државе је највиши сто на који се свећњак, то јест политичка светлост може ставити. Изложити своје идеје пред Академијом то значи, дакле, ширити их са врха највише муховне антене која постоји. И не само да је та антена највиша већ је она и најшира (*la plus large*), у том смислу да је Академија вољна да допусти залагање свих идеја, свих мишљења, чак и оних која би по њеном нахођењу била погрешна, као што то може бити случај са мојим скромним схватањима. И то је одиста једна благодет, у ово време духовнога насиља (*violence spirituelle*) и нетрпелivosti, да на свету постоји једна таква антена, антена која је, уосталом, антена саме Франциске, те вечите чуварке слободе мисли без које би сваки напредак био немогућан.

*) Г. Перић је написао ово за Француску Академију септембра 1934. (у Паризу) а 9 октобра исте године убијени су у Марсељу Југословенски Краљ Александар и Француски министар спољашњих послова, г. Луј Барту.

**) Г. Ch. Lyon-Caen је умро годину дана после седнице Академије Моралних и Политичких Наука у којој је г. Перић прочитао своје саопштење и којој је присуствовао и г. Ch. Lyon-Caen: 20 септембра 1935 год., у Паризу, у 92-ој години.

нигде није рекао, који ће тренутак, у случају да отуђивач — земљорадник отуђење хоће да повуче, бити од утицаја за оцену § 471 т. 4а гр. суд. пост. — тренутак отуђења или тренутак подизања тужбе, којом отуђивач-земљорадник, преко суда, жели да отуђење учини правно неважним.

До душе, у Правилима Министра Правде од 4. фебруара 1874 године № 354, донесеним за извршење § 471 грађ. суд. поступка, а у тачки 11. ов. Правила речено је од речи до речи: „Ако би земљоделац или онај који се по овом закону за земљоделца сматра, хтео какво имање непокретно да прода или другим којим начином да отуђи, дужан је, поред осталог, да докаже сведоџбом, изданом му од кмета и три општинара његове општине, да он има преко отуђујућег имања још пет плугова земље и кућу с плацем.

Из овако стилизоване тачке 11. Правила рекло би се да је за примену одељка четвртог § 471 у в. с одељком првим т. 4а тога прописа важан тренутак отуђивања имања. Према томе тренутку су се некада и судови управљали по питању § 471 т. 4а гр. суд. поступка. Али како судови нису ту да само граматички тумаче поједине одредбе, већ су позвани да потраже и материјалне изворе права, да уђу и у мотиве законодавчеве, то се у пракси показивало и мишљење, да је за примену § 471 т. 4а грађ. суд. поступка меродаван тренутак подизања тужбе код суда за укидање правног посла, којим је отуђено земљорадничково имање. Јер, ако је законодавац хтео, да спасе земљорадника од бескућништва, онда је његова тежња свакако да га спасава до краја правних могућности. Ово схватање је, на крају, нашло израза и у начелној одлуци опште седнице Касационог суда од 20. априла 1909 године Бр. 5445, која се исто тако као и закон сматра формалним извором права, а која гласи:

„На основу изложеног, по духу § 471 гр. суд. поступка и смеру који је законодавац овом установом хтео постићи, судска оцена о остатку земље треба увек да се врши по имовном стању земљорадника у времену кад се предузима извршење пресуде за приватна потраживања, односно по времену кад се подигне тужба за испуњење или раскид уговора о продаји и куповини земље.“

После ове начелне одлуке опште седнице Касационог суда рекло би се, а на томе гледишту стоји и свеукупна судска пракса, да је последња реч по овоме питању пала. И заиста ауторитативност једне начелне одлуке опште седнице Касационог суда равна се ауторитету закона. Обоје се имају подједнако поштовати и стриктно примењивати. Па и поред тога поштовања које имамо за поменуту начелну одлуку, ми смо се решили да напишемо овај чланак и упитамо се: је ли могућна њена примена и на случајеве где је у питању поред тужиоца — продавца-земљорадника који је у тренутку отуђења имања имао довољно земље по закону и тужени—купац земљорадник који у тренутку подизања тужбе нема довољно земље коју му штити § 471 гр. суд. поступка.

Полазећи са гледишта да је законодавац хтео заштиту зе-

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

мљорадника а не продавца, мишљења смо, да је законодавцу за случај да један земљорадник мора остати без земље сасвим свеједно да ли ће то бити продавац земљорадник или купац земљорадник. Кад не може обојицу да спасе, он ће бити задовољан да се један спасе. По начелној одлуци, о којој смо раније говорили, тај кога треба спасти јесте земљорадник продавац, чак и онда, када је при отуђењу спорнога имања имао довољно земље по закону, коју је у међувремену до подизања тужбе за повраћај спорног имања — отуђио. По нашем мишљењу неоспорну примену начелна одлука опште седнице може наћи само за случајеве: 1) кад купац није земљорадник, 2) кад је купац земљорадник а поред купљене земље има довољно земље по закону у тренутку кад је против њега подигнута тужба а продавац земљорадник у томе тренутку нема довољно земље коју му штити § 471 гр. суд. поступка, и 3) кад земљорадник продавац при отуђењу самом није имао довољно земље по закону.

За случај, да је земљорадник отуђивач у тренутку отуђења спорнога имања имао, сем спорнога имања, довољно земље по закону а у тренутку подизања тужбе нису довољно земље по закону имали ни земљорадник отуђивач ни земљорадник коме је земља отуђена ова се одлука не би могла применити, јер налазимо, да је право које има свој материјални извор и у друштвеној етици, на страни земљорадника туженика, пошто не можемо претпоставити, да би етичније било па према томе и законитије штитити отуђивача шпекуланта а не савесног купца-земљорадника, коме се само пребацује спорост у стицању формалних доказа о сопствености спорног имања, која је често условљена не немарношћу земљорадника-купца, већ финансиским тешкоћама његовим.

Налазимо, да овакво схватање, баш с обзиром на садржину поменуте начелне одлуке, не би се противило тој одлуци и закону, и да би се у конкретним случајевима требало о горњем да води рачуна па и земљорадника купца заштитити, кад зато постоје услови, што не би реметило ни *ratio legis* § 471 гр. суд. поступка а у многome би се задовољила социјална етика, која, као што рекосмо, такође важи као извор права.

Према свему овоме, мишљења смо, да би у споровима које води земљорадник-продавац противу земљорадника-купца; због повраћаја имања — судови били дужни, да воде рачуна и о купцу земљораднику, да ли је у тренутку подизања тужбе против њега сем спорне земље имао довољно земље по закону, па ако би се десило, да у томе тренутку ни земљорадник продавац, ни земљорадник купац нису имали довољно земље по закону а земљорадник-продавац је, у међувремену од отуђења имања до подизања тужбе за повраћај истога имања, отуђио вишак који му штити § 471 гр. с. пост., — онда у таквим случајевима заштитити савесног земљорадника-купца — јер то захтева и закон и етика.

Бурђе Г. Маринковић, судија Окружног суда за град Београд.

О ПОРАБНОМ ПОСТУПКУ *)

Како да се заштите права кућевласника или кираџије од шикана и обести, које омогућује једној страни порабни поступак својом спорошћу.

Порабном поступку, према гр. п. п., има места онда, кад једна од две странке, између којих већ постоји порабни уговор, отказивањем истог, хоће да издејствује судску одлуку којом ће се утврдити да постојећи порабно-правни однос тачно одређеног дана и часа има да престане, и да је у тај исти дан и час једна од уговорних страна дужна да порабни предмет преда сопственику добра, односно да је сопственик добра дужан да га прими, — што ако се не учини драговољно, да се то може постићи путем извршне власти (§§ 655, 657 и 668 гр. п. п.). Ако је уговором тачно одређен рок трајања истог и који престаје самим протеком уговореног времена, онда једна од уговорних страна пре истека уговореног времена, може по порабном поступку, да издејствује судску одлуку, којом ће се наложити противној страни, да порабни предмет преда, односно прими у моменту истека уговора (§§ 662 и 668 гр. п. п.).

Ја ћу у овом излагању говорити само о порабним уговорима о најму, односно уговорима о кирији како их назива наш грађ. закон.

Позната је чињеница да се наш свет који нема сопствене куће за становање или сопствених просторија за обављање своје радње, релативно врло често сели, много чешће него што је то обичај код становништва других држава. Првог маја и првог новембра сваке године видимо читаву сеобу народа. Специјално послератно нагло развијање Београда и још неких вароши, учинило је да се свет још много више сели. Селило се из старих станова у све новије и модерније станове. Наишла је привредна криза услед које је многима опала привредна моћ и који нису могли издржати високе цене најмова-кирије. Ипак тешко су се напуштали скупоцени и видни локали и луксузни станови, да би се узимали гори. Отуда велики број узимања робе или намештаја и покућанства за дужну кирију.

Све ово указује да је код нас необично јако развијен правни саобраћај закључивања и раскидања уговора о најму-кирији између кућевласника и кираџија. Сада настаје питање да ли порабни поступак, који је регулисан новим гр. п. п., омогућава брзо решавање односа између странака, т.ј. да ли одговара самој природи тих односа који захтевају да брзо и до тачно одређеног дана буду дефинитивно расправљени. Ако н. пр. кућевласник преко суда благовремено откаже своје кираџији за први мај, а тек у августу, или често пута после 10 месеци, добије извршну судску одлуку о томе, он није ништа постигао. Кираџија ће се исе-

*) Овај је чланак саопштен на радном скупу Друштва за приватно право 26 фебруара 1936 год.

лити али у невреме, када кућевласник свој стан не може другом издати. Или обратан случај. Кираџија откаже кућевласнику преко суда унапред за први мај или први новембар, или за други неки датум за који он мисли да има право да откаже. До дана иселења не могне да се донесе извршна судска одлука, кираџија се сели, јер је услед отказа морао узети други стан. Често пута после неколико месеци па и година, порабни поступак, поводом тог отказа од стране кираџије, оконча се на тај начин, што се отказ не уважи и уговор о најму остане на снази, (ма да је се кираџија већ одавно иселио), а то има за правну последицу то, да је кираџија дужан платити закупнину ранијем кућевласнику за све време за које му је стан био празан.

За ово релативно кратко време примењивања грађ. пар. пост., показало се је да су одредбе у порабном поступку задавале и задају највише тешкоћа, тако да је у прво време била права пометеност. Замерке и критике су се чуле са много страна. И заиста сада се са сигурношћу може рећи да су одредбе порабног поступка у пракси дале врло рђаве резултате. Не моћи успети да се један закуп-кирија откаже ни за годину дана (и ако је чисто и јасно уговорено на пр., да се исти може отказати увек на месец, 14 или 5 дана), заиста се може назвати правном сигурношћу.

Све замерке порабног поступка могу се свести на две врсте. Прво, саме законске одредбе су врло нејасне и неразумљиве; и друго, сам поступак који се предвиђа врло је дуг за расправу честих, свакодневних односа који по својој природи захтевају да буду у најкраћем времену дефинитивно решени.

1. Законске су одредбе нејасне. За један правни однос, као што је однос кућевласника и кираџије, и који је врло прост и једноставан, уз то и врло чест, требале су и законске одредбе које регулишу те односе, да буду ако не једноставне, оно разумљиве једном просечном и писменом човеку, јер се не може захтевати, да сваки који хоће да напусти један стан или да откаже своје кираџији, да за то мора ићи да тражи стручно лице, адвоката, да му тај посао обави. Међутим одредбе порабног поступка су такве, да му често пута не може помоћи ни сам адвокат. Пре свега у одредбама је унета нова терминологија, обратно оној која је у грађанском закону, као, најам место кирија и закуп место аренда, те су тако замењени у народу опште познати изрази. Затим изрази, пораба, упораба, порабилац, порабодавац, најмодавац, најмопримац, и т. д., нови су и често пута језично не оговарају појму који треба да означи (нарочито израз најам употребљен место речи кирија). Пропис § 662 гр.п.п. ако хоће да се упореди са прописом § 655 гр.п.п., врло је нејасан а нарочито став III § 662 својом нејасношћу може да створи забуну и да се не може лако снаћи у његовом примењивању. Тај став гласи: ако је за укидање порабног уговора потребан отказ онда се захтев да се порабни предмет преда или прими, може остварити тужбом још пре него протече отказни рок, а са тужбом се може спојити и отказ. Шта је се хтело са овом и оваквом одредбом, шта она управо значи и како ће се поступити кад се са

тужбом споји и отказ, не верујем да ће бити много правника који ће то знати. Потребно је да човек има при руци све изванредне коментаре и теориска излагања која су до сада изашла, да многобројно пута прочитава и доводи у везу поједине одредбе порабног поступка, доводећи их у исто време и у везу са одредбама грађ. закона које говоре о закупу, па да може да разуме поједине одредбе, а кад успе да их разуме, да се запита зашто је та одредба и доношена. Став 3 § 662 гр.п.п. то нам најбоље доказује. Ова нејаснот одредаба долази и отуда што наш грађански закон, који је рађен по угледу на аустријски, у својој XXV глави, која говори о закупу у §§ 677—705, није преузео све одредбе свога изворника у погледу закупа, и то одредбе §§ 1090—1150 аустр. грађ. закона, — док је наш нови гр.п.п. преузео све параграфе аустријског грађ. поступка, — §§ 560—576 са малим допунама.

II. Порабни поступак је и сувише дуг. Ако се и успе да се све одредбе порабног поступка добро и правилно схвате, остаје једна друга рђава страна овог поступка, а то је да је он и сувише дуг обзиром на односе који захтевају да буду брзо расправљени.

Порабни поступак у својим главним цртама је следећи:

Кућевласник или кирајџија могу преко суда или полицијске власти отказати порабни уговор који отказ има да учини у уговореном року, а ако уговореног рока нема онда на 14 дана пред први мај и први новембар (§ 655 гр. п. п. и чл. 10 увод. зак. гр. п. п.). Узећемо да је уговорен отказ на месец дана пред први мај и први новембар и да је рок трајања уговора неодређен. Једна од странака благовремено откаже другој странци за први мај, подносећи суду уговор из кога се види да заиста има право отказа. Суд ће по §§ 657-659 и 668 гр. п. п. издати закључак да порабни уговор има да престане првога маја и да је кирајџија дужан да најкасније истог дана у подне има да преда порабни предмет-кућу сопственику исте, или да у року од 8 дана поднесе суду против отказа све приговоре које би имао. Овакав налог у нашем случају који смо узели, треба да буде предат противној страни на месец дана пред први мај, дакле најкасније тридесетог априла и то лично кирајџији који је уговор закључио и коме се чини отказ (§§ 658 и 659 гр. п. п.). Претпоставимо да се тај налог заиста благовремено ручио коме треба, мада сви они, којима мора отказивање да се чини преко суда, знаду на много начина да избегну пријем. И ако се има јасан уговор да се отказ може учинити на месец дана пред први мај, ипак кирајџија може поднети приговор наводећи да је се усмено споразумео са кућевласником да му неће отказивати до првог октобра, и за доказ те чињенице предложи саслушање странака или сведока. Како се по новом поступку могу употребити сви докази па и противни писменом уговору, то се и овакав приговор начелно мора узети у поступак. По поднетим приговорима одређује се рочиште за усмену спорну расправу и по завршетку исте суд доноси своју пресуду којом отказ или налог одржава у снази или укида (§§ 666 и 667). Тамо где је отказни рок месец дана може се још и успети да се ово рочиште одржи и пресуда донесе пре рока за када је отказ у-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

чињен, на пр. пре првог маја. Али у случајевима када је отказни рок 14 дана, расправа по приговорима одржаће се увек после рока за када се чини отказ на пр. после првог маја. У том случају нека се отказ и одржи у снази и kiraјџији нареди иселење (§ 668 ст. 1 гр. п. п.), први мај, када се становање обично и могу да издаду, већ је прошао, и кућевласнику стан остаје празан и за ту штету не може никога да тужи. Али и под претпоставком да се по поднетом приговору рочиште одржи и пресуда донесе пре рока за када је отказ учињен, пре првог маја, на такву пресуду странке имају право призива. А док се изјави призив, поднесе одговор на призив, списи доставе призивном суду, овај закаже рочиште за призивну расправу, иста одржи и донесе призивна пресуда, мора проћи најмање 3, 4 па и више месеци. Често се дешава да отказ учињен за први мај не оконча се ни до првог новембра, тако да странка чини и други отказ за први новембар и води два поступка за отказ само да би се ослободила нежељеног kiraјџије који ужива благодети новог порабног поступка. Сада претпоставити да се и на пресуду призивног суда изјави и ревизија, ако је вредност преко 5.000 дин., онда отказивалац, који чини благовремени отказ за први мај 1936 може бити задовољан ако добије извршну одлуку до првог маја 1937 године.

Када се на један благовремени отказ где је то право отказа предвиђено једним писменим уговором, може поднети приговор, па кад се исти не уважи да се поднесе призив, па кад се и он не уважи да се поднесе ревизија; кад је за ту велику процедуру потребно често по више месеци па и година, онда уговорене одредбе о року за отказ и законски и уобичајени рокови за отказ постају илузорни.

Али не трпе од овако спорог и дугог поступка само кућевласници. Од тога подносе штету и саме kiraјџије. Ако на пр. један kiraјџија откаже даље становање за први мај и исели се као што смо напред навели, кућевласник поднесе приговоре и после окончаног поступка са буди којих разлога отказ буде укинут и порабни уговор остане на снази. Ово често пута може да буде без кривице kiraјџије-отказивача. У овом случају kiraјџија, чији је отказ укинут, мора да плати кућевласнику накнаду штете односно кирију, за све време за које је стан био празан.

Докле је порабни поступак са својих 17 параграфа тако дуг и компликован, дотле је пре новог грађанског парничног поступка отказивање станова било регулисано једним јединим параграфом који је се у примени показао као врло добар.

То је одредба § 356 в. старог казненог закона, који се налази у трећој части о кажњавању иступа. По томе законском пропису, ако kiraјџија коме је рок закупа истекао, или му господар на време отказао (§ 701 грађ. зак.), неће да се исели, полицајска власт ће му наредити (против чега нема места жалби) да се у року од један до три дана исели, што ако не учини власт ће га силом истерати и за непослушност казнити затвором од 1—10 дана или новчано. На случај сумње да рок није истекао, упутиће се господар решењем на спор, против ког решења

такође нема места жалби. По наредби за иселење кирајдија може непоступити само ако *писменим исправама* докаже да рок закупу није истекао или да је продужен. Само у редовном спору може кирајдија доказивати, и то пошто се исели, да је усмено уговор продужен и да је иселењем оштећен.

Мора се признати да је овај поступак по § 356 в. старог каз. закона у упоређивању са новим порабним поступком, био несравњено, јаснији, краћи, ефикаснији и правилнији и као такав много боље одговарао самој природи односа закуподавца и кирајдије који захтевају брзо и просто решење. Нови гр. п. п., ако питање отказивања порабних уговора није могао да реши на бољи начин него што је дотадањим законом било регулисано, требало је бар оставити дотадањи систем против кога се нису чуле никакве критике. Једино што је се могло изменити да се отказивање врши преко среског суда место преко полициске власти, мада има разлога који би говорили да се и даље отказивање врши преко полициских власти.

Ми смо поставили питање, како да се овај и овакав порабни поступак, што боље примени, и како да се избегне ова његова спорост и обест појединих странака, и одуговлачење поступка ако не отклони оно бар сведе до најмање мере?

I. На судовима и судијама је пре свега дужност да учине све како би порабни поступак био што бржи и ефикаснији. То захтева сам интерес и углед правосуђа. Не сме се дозволити да се чују оправдани приговори, да су интереси појединаца били боље заштићени кад је отказивање вршено преко полицијских власти за време важења § 356 в. казненог закона. Извесне нејасности и компликованости одредаба порабног поступка радом судија могу се отклонити благодарећи врло богатој правој литератури и коментарима новог грађ. пар. пост. (мада у хатар истине морамо рећи да по нашим судовима често нема ни самих закона, а да о литератури и коментарима и не говоримо. А тешко је захтевати од судије да се из својих скромних средстава снабдева скупоценом правничком литературом).

II. Када је порабни поступак услед приговора, призива, а евентуално и ревизије доста дуг, онда треба учинити да се он ипак не одуговлачи више него што је потребно. По § 666 гр. п. п. изрично је предвиђено да суд треба нарочито да се обзире на хитност решавања питања отказа. Према томе срески судови треба истог дана када приме отказ да издаду налог противној страни у смислу §§ 657 и 659 гр. п. п. и преко судске писарнице и судског позивара доставе противној страни. У хитним случајевима, ако је на пр. отказ суду поднет на два дана пред истек рока за отказивање, може се судски налог о отказу доставити противној страни у недељне и празничне дане или по ноћи, што треба изрично ставити на самом налогу — § 662 ст. 2 и 298 ст. 2 гр. п. п. Ако се против отказа поднесу приговори, тако исто треба при одређивању рочишта одређивати што краће рокове. Одлуке по одржаним рочиштима у см. § 667 гр. п. п. треба одмах доносити, израђивати и странкама одмах уручивати. По изјављеним призивима исте одмах достављати противним странкама на

одговор и по поднетом одговору или протеку рока за подношење истог, списе одмах достављати позивном суду. И позивни суд дужан је по отказима, као хитним предметима, да одмах одреди у што краћем року позивну расправу, ако се странке истенису одрекле у позиву.

Али не само суд него су и странке дужне да се старају да се поступак што пре оконча. Ако не обе странке, оно бар она странка, којој је у интересу брзо окончање поступка. Тако, странка која хоће да учини отказ не треба да чека последњи дан за отказивање већ да то раније учини како би до дана за када отказ чини остало што више времена. Ако странка хоће да изјави позив, треба да то учини чим прими пресуду, а не последњи, осми дан. Странка којој је у интересу брзо окончање поступка, па ипак мора да изјави позив нека се у истом одрекне усмене позивне расправе. То ће убрзати поступак месец-два дана. Међутим врло ретко, или готово никако, позиваоци се не користе тим својим правом одрицања позивне расправе у смислу § 586 гр. п. п. Тако исто, кад се једној странци достави позив на одговор, ако хоће да поднесе свој одговор треба то одмах да учини а не последњи дан како се то обично чини.

Па ипак буду ли и суд и заинтересована странка све учинили да се по учињеном отказу дође што пре до коначне судске одлуке, ако противна странка буде употребила (а често и злоупотребила) сва законска права, која јој дају одредбе порабног поступка, готово никад се не може доћи до извршне судске одлуке до дана за кад се учини отказ. То се онда не може назвати правном сигурношћу. (Субјективна права појединача заснована објективним правом материјалних законских одредаба, грађ. закона, остаће неостварена услед неефикасних процесуалних одредаба. Може се приватна својина ма колико ограничити, па чак и укинути, али дотле докле је она законом загарантована, мора се поштовати, а ако је ограничена морамо је поштовати и заштити у границама тога ограничења).

III. Ако се поред свега порабни поступак овакав какав је не може учинити бржим и ефикаснијим, онда се неминовно мора доћи до потпуне измене целог отсека гр. п. п. којим је регулисан порабни поступак. Могао је Аустријски грађ. парн. поступак у свима својим институцијама па и делу који говори о порабном поступку показати одличне резултате у пракси; може и наш нови гр. п. п., који је у главном превод Аустријског, показати у пракси врло добре резултате, али у своме делу којим је регулисао порабни поступак далеко је од тога да буде задовољавајући. А сем тога, оно што са несумњивом сигурношћу можемо тврдити, то је да смо ми пре ступања на снагу новог гр. п. п., у погледу отказа, имали то питање много боље регулисано законом, и то једним јединим параграфом (§ 356 в. каз. зак.), који је се у пракси показао као врло добар. Измена из основа целог порабног поступка може се, по моме мишљењу, учинити на тај начин, што би сви налози и закључци донети поводом благовременог отказа били одмах извршни, ако је отказивалац отказ благовремено учинио а уз отказ поднео и писмени порабни уговор из кога се мо-

же видети да има право на отказ, или ако нема уговореног рока да је отказ учинио у обичајеном року. У таквом случају непотребан је и приговор и призив и ревизија и све остале процедуре садањег порабног поступка. Једино ако би онај коме је отказ учињен имао пуноважну писмену исправу да закуп није истекао и да рок за отказ није приспео, могао би у једном року најдужем од три дана да поднесе свој приговор с тим да се и о том приговору има да одлучи у најкраћем року, а најкасније до дана за када је отказ учињен. Против те одлуке не треба да има никакав правни лек, дакле место три инстанције — једна.

Остало би само да се реши да ли би овакве отказе по овом кратком поступку требало вршити преко среског суда или полицијске власти.

Душан П. Мишић, судија Среског суда за град Београд.

ПОГРЕШНО РАЗУМЕВАЊЕ УСТАНОВЕ СМЕТАЊЕ ПОСЕДА — § 548 Г. П. П.

У тужби је било претстављено, да је тужилац био купио непокретно имање у 1928 год. од туженога и да је све до 1934 год. ово имање уживао као сваки сопственик, издавајући под закуп зграду која се ту налазила.

Те године, августа месеца, тужени је неком лицу издао ову кућу и тим начином спречио га је у мирном искоришћавању свога имања.

На овај је начин, како тужба каже, тужилац био узнемирен од стране туженога у државини и молио је суд да донесе коначан закључак којим би се констатовала ова чињеница.

Срески суд је одбио тужиоца а и окружни суд је стао на исто гледиште.

Пресуда срескога суда гласила је, у разложима овако:

...„да нема сметања поседа између тужиоца и туженога. Ако би се чак и узело да је тужени уселио неког (новог) закупца — ту, ипак, нема сметања поседа од стране туженога, пошто, у ствари, нов купац омета миран посед тужиоцу а не тужени. Да ли би овде било какво друго грађанско питање или какво правилно дело — у то се суд, у овом спору, није упуштао.

Најзад, из свих поднетих доказа, суд је стекао уверење, да је тужилац имао последњу државину — било је то оспорено од тужене стране на рочишту, према томе, навод тужене стране да тужилац није имао државину августа 1934 год. неоснован је, јер је тужилац показао талоне признаница о кирији из 1930, 1931, 1932, 1933, 1934 год., рачун за воду бр. који гласи на њега — тужиоца — и примљене уговоре о закупу које је он закључивао са закупцима као и једну признаницу о капари — чиме је доказао своју државину.

Са ових разлога суд је нашао да може донети горњу одлуку.“

Односи парничара, на државину у питању, морају бити непосредни. Да је тужени сам или преко свога пуномоћника тужиоца узнемирио у државини, ситуација би била сасвим другачија и онда би било сметање поседа. Пошто овде није било ни једне личне (непосредне) радње туженога, нити акта, који би преко ствари односно бића, стављена под надзор туженога, — ометао тужиоца у поседу, — то је одлука окружнога суда на закону основана.

Миодраг Т. Стојановић, судија Окруж. суда за град Београд.

ОБРАНИЧКИ СУД

(Новинарски избрани суд) и примена прописа грађ. парничног поступка.

Уредбом од 25-IX-1926 год. са изменама и допунама од 28-III-1928 год. а на основу овлашћења датог у чл. 94 зак. о штампи, установљен је новинарски избрани суд. Овај је суд специјална врста изванредних избраних судова предвиђених ради пресуђења спорова, који потичу из намештеничких односа између новинара и власника предузећа. Обранички суд је у својим функцијама задржан у смислу чл. 4 бр. 10 уводног закона за грађ. парнич. поступак, који постоји у свима већим местима, где излазе више листова. Доношење одлука по споровима бива у већу од 3 судије, чији континуитет одржава претседник, кога из редова редовних судија именује за три године Министар правде, док двојицу избраних судија именују у сваком поједином случају новинар и власник листа, који су у спору.

Тужба се подноси претседнику Обраничког суда, који у року од пет дана по пријему тужбе, позива обе стране да именују своје обранике. Не учини ли се то у року од 12 дана, обранике именује сам претседник у року од 8 дана.

Правни лек се не може изјавити на пресуду донету од Обраничког суда. Она је дакле извршна одмах по проглашењу. Установе горње уредбе односе се на оне намештенике новинарских предузећа, који стварају садржај листова текстом, извештавањем, сликама, а намештеници су стално, док им је новинарство стално занимање, јер из прихода истог живе.

Права и дужности новинара и власника предузећа.—Права и дужности уговорача, регулисана су у §§ 2—12 поменуте уредбе, те у случају прекршаја „службовног уговора“, — склопљеног између власника листа или новинара, или пак самих прописа уредбе ако поменутог уговора нема, спор има расправити Обранички суд по тужби уговорача, или ако уговора нема по тужби власника листа или новинара.

Приликом ступања новинара на посао код новинарског предузећа, мора власник истог предузећа зкључити т.зв. „службени уговор“, који рађа за обе стране права и дужности. Овим се

уговором мора регулисати висина сталне месечне плате, отказни рок и годишњи одмор.

Сем овога, између уговорача—власника предузећа и новинара, у моменту закључења поменутог уговора, може се уговорити и пробно-покусно време највише од три месеца. У овом року могу се уговорачи разрешити права и дужности у погледу службеног односа и без отказног рока.

Незакључење горњег уговора у напред одређеном року, има за последицу, да прописи ове уредбе обавезују новинара и власника предузећа као и да је закључени „службени уговор“.

Примењивања прописа грађ. п. п. на спорове настале код Обраничког суда.—Уредбом није предвиђено да ли се прописи гр. п. п. имају примењивати на спорове, засноване код Обраничког суда, без обзира што је пресуда поменутог суда по проглашењу извршна.

За сваки суд мора постојати изванредан поступак, док код ове уредбе та мањкавост постоји. Намеће се питање, који ће се прописи примењивати у погледу свих евентуалних процесних радњи, које могу наступити код овога суда као што су: Изузеће, правна помоћ, парнична способност и способност бити парнична странка, интервенција, пуномоћство, парнични трошкови, прво рочиште, извиђање и суђење, одржавање реда и казне за нарушење истога, изузеће, повраћај у пређашње стање, прекид и мировање поступка, поравнање, достава позива и одлука, тужба због ништавости и обновљења и.т.д.

Сва су питања на први поглед једноставна, али улазећи у анализу појединих главних питања, одмах нам се намеће и одговор, који тражи убедљиве разлоге.

Извиђање и суђење мора бити како је предвиђено у IV отсеку гр. п. п. (§§ 672—695) по прописима који важе за спорове изабраних судова, или пак по прописима који важе за редовне спорове.

Предвиђени прописи у IV отсеку не могу се простирати и на спорове које суди обранички суд, јер је овај суд „ад хок“, док на пресуду изабраног суда има места жалби у см. § 691 гр. п. п. у в. чл. 5 уводног закона за закон о суд. поступку у грађ. парницама ако постоје разлози за поништај од тач. 1—8, а пресуда Обраничког суда је одмах извршна.

Наше је мишљење, да прописе грађ. поступка треба примењивати и на спорове код Обраничког суда са изузетком прописа, који говоре о правним лековима, јер на пресуде Обраничког суда нема места правном леку. У прилог мишљења, разматрајући поједина питања, уверићемо се да је ово гледиште оправдано са следећих разлога:

Обранички судови одлучују такође у споровима, који се имају ценити по прописима уредбе;

Пракса је донекле и утврдила једу норму, која се сматра као императив да се применом прописа грађ. парнич. поступка извиђа и суди;

Пре исвесног времена, на првом рочишту Обраничког суда при Окружном суду за град Београд, донета је пресуда због изостанка;

За време суђења наступило је нарушење реда, какве ће санкције стићи нарушиоца реда за неред и по ком ће пропису суд донети одлуку да се обезбеди даље извиђање и суђење;

Доношењем пресуде због изостанка на првом рочишту — § 334 гр. п. п., да ли има места повраћају у пређашње стање, пошто се тражење повраћаја не сматра правним леком, већ се као такво само у теорији третира, а постоје разлози за повраћај у § 210 гр. п. п.;

Мировање поступка због недолакса парничара, јер од воље парничара зависи исход и свршетак спора;

Подизању тужбе због ништавости и обнављања, има ли места, пошто се овако тражење не сматра као правни лек, већ важи оно што смо рекли за повраћај у пређашње стање а са разлога означених у §§ 623 и 624 гр. п. п. поготову, када се по прописима гр. п. п. ове тужбе могу подићи и противу формалних правоснажних одлука;

Наплата таксе по тарифама бр. 7 зак. о судским таксама и ако иста није предвиђена за процесне радње које се обављају пред Обраничким судом;

Из овога се види, да се јавност суђења несме укинути и да иста мора постојати, да се нарушиоци реда морају казнити ради обезбеде суђења, да повраћају у пређашње стање има места са оправданих разлога, поготову када суд допушта доношење пресуда због изостанка, да мировању поступка има места услед недоласка парничара, да тужби због ништавости и обновљења има места због горњих разлога и напослетку наплати таксе има места и са фискалних интереса. Зашто законодавац није предвидео у погледу ових питања примену прописа гр. п. п. када постоје укратко изнети оправдани разлози, који иду у прилог нашем мишљењу, незнамо, али вероватно је да се то превидело.

С тога је пожељно да се меродавни позабаве овим питањима и донесу закон или измене уредбу са попуном ових изложених недостатака.

О повраћају у пређашње стање као и тужби због ништавости и обновљења о свему опширно писано је у Браничу, у бројевима од новембра и децембра 1934 год. и од марта 1935 год.

Др. Бор. Д. Петровић — Београд.

ПРОБЛЕМ АКЦЕСОРНЕ ПРИРОДЕ САУЧЕШЋА

(поводом чланка Др. Ј. Кулаша: Проблем акцесорне природе саучешћа — „Бранич“ за децембар 1935 год. бр. 12)

У нашој расправи: Проблем акцесорне природе саучешћа у науци кривичног права — Београд 1935 год. ми смо ово питање третирали са двојаког гледишта: са гледишта бипартиције и трипартиције доводећи га у везу са проблемом каузалитета. Поред тога ми смо детаљно анализирали схватање кривичног дела, како

на бази објективно-субјективне, тако и на бази чисто објективне теорије.

Писац поменутог чланка Др. Кулаш позабавио се је питањем акцесорности саучешћа а поводом публикације наше горње расправе, где је изнео неке мисли општег карактера, које имају важности принципијелног карактера.

I). Тако на првом месту Др. Кулаш спори приоритет трипартитног систему велети да је спорно, да ли је овом систему поставио темељ Др. Т. Живановић, или не. Насупрот да порекло трипартиције лежи у радовима Ломброзо, Ферија и њихових школа, нарочито школе антрополошке, позитивне и социолошке у науци кривичног права, са разлога што су ове школе, као и њихови творци Ломброзо, Гарофало и Фери истакли први питање проучавања кривца као учиниоца кривичног дела. Из оваквог гледишта Др. Кулаш изводи да приоритет као и порекло трипартиције не може се приписати радовима Др. Т. Живановића, већ поменутих писцима и школама. Да је овакво гледиште нетачно и да не одговара стварном стању ствари, ми смо то детаљно утврдили у својој поменутој расправи: Отсек I. глава I. тач. в., као и глава II. в. 1, 2, где смо доказали да су примедбе учињене од стране Фери-а и Штоса као и проф. Ланце о пореклу трипартиције, неумесне и да је базу трипартиције поставио у својим радовима Др. Т. Живановић. Дакле, као што се види, аутор није успео да оспори приоритет трипартиције Др. Т. Живановићу, јер се је позвао на школе и писце (антрополошка, позитивна, Ломброзо, Гарофало, Фери) које се нису бавиле изучавањем кривичног права у правом смислу, већ су се више бавиле социолошким проблемима, а кривично право су свели на једну грану „Криминалне Социологије“, сматрајући кривично дело као један „социјалан феномен“, док као што знамо, кривично дело се схвата од већине правних писаца као *правни феномен*, а не *социјални феномен*.

II). Што се пак тиче другог питања, које принципијелно третира Др. Кулаш у поменутој расправи, наиме о схватању кривичног дела, на бази објективно-субјективне теорије, можемо напоменути да је његово схватање исто тако нетачно, а са већ изнетих разлога у нашој горе цитираној расправи, где смо детаљно изложили неконсеквентност у схватању кривичног дела на бази објективно-субјективне теорије у односу на систем бипартиције (отсек III.). Овде је од важности напоменути да сва новија систематска дела кривично-правне књижевности дефинишу кривично дело на бази објективне теорије, а исто чине и сви послератни кривични законници. Чак шта више и стара систематска дела у својим последњим издањима заступају гледиште објективне теорије о схватању кривичног дела (тако и велика дела Гаро-а¹⁾, као и Видал-Мањола²⁾) у својим последњим издањима заступају објективну теорију о појму кривичног дела. (Према томе тежак је задатак присталица бипартиције са схватањем кривичног дела на бази објективно-субјективне теорије, да одбране њихово гледи-

¹⁾ Garraud: *Traité théorique et pratique du droit pénal français*—Paris. t. I. V 1913/1924.

²⁾ Vidal-Magnol: *Cours de droit criminel*—Paris 1935.

ште, које гледиште не може опстати ни са гледишта *de lege ferenda* као ни са гледишта *de lege lata*, јер се таквим схватањем пада у контрадикцију са самим системом, а позитивна законодавства га систематски напуштају. Тако Др. Кулаш вели: „кривично дело без виности није кривично дело, јер је виност један од конститутивних елемената његових, без кога се оно не да ни замислити“. До какве апсурдности може довести овакво схватање кривичног дела види се по томе, што позитивна законодавства знају за тако зване *превентивне кривце*, а то су кривци према којима се примењују мере безбедности и код којих је конститутиван елемент не *виност*, већ т. зв. „*опасно стање*“. Дакле, ови се кривци не кажњавају већ се према њима примењују мере безбедности са разлога што су по друштвени поредак опасни, а не зато што су вини. Према томе када би се усвојило поменуто схватање кривичног дела, по коме је виност конститутивни његов елемент и без кога ово не постоји, онда би читава група кривичних дела извршена од лица са т. зв. „*опасним стањем*“ била неинкриминисана, дакле не би се узело да постоје кривична дела, пошто им недостаје *виност*, пошто су извршиоци њихови само *опасни* по друштво, дакле, нису вини. Ово је последица погрешног схватања кривичног дела на бази објективно-субјективне теорије коју заступа Др. Кулаш. Да би био доследан он вели: „ми наине налазимо, да деловања неурачунљивих лица по природи саме ствари не могу ни бити кривична и да је такво схватање једна бесмислица“. Ово гледиште се не може бранити теоријски, а позитивна законодавства квалификују радње извршене од неурачунљивих лица, као противправне, али према лицима, извршиоцима таквих радњи примењују мере безбедности, а не казне, из чега излази да неурачунљива лица могу да проузрокују кривично дело. Илустрације ради навешћемо пример са нужном одбраном. Тако лице А. које је умоболно, напада на лице Б. и лице Б. у одбијању тога напада изврши убиство лица А. У овом конкретном случају према објективно-субјективном схватању кривичнога дела, лице Б. било би кажњено за убиство лица А., јер у том случају не би постојало кривично дело, т. ј. противправна радња на страни лица А., пошто је неурачунљиво, те ни одбијање напада који није противправан од стране лица Б. не би се могло узети као нужна одбрана, те би лице Б. било кажњено и ако према схватању објективном кривичног дела у овом конкретном случају постоји кривично дело напад на телесни интегритет лица Б. од стране лица А., те и лице Б. је делало у нужној одбрани и неће бити као такво кажњено. (§ 24. Југ. к. з.).

III). Др. Кулаш замера трипартицији у погледу систематике кривичног права, велећи да је она један минус према систематици коју је дала бипартиција. Ово нахођење не одговара стварном стању ствари. Насупрот, систематика кривичног права коју је дала трипартиција изведена је до крајњих граница могућности и доследно у свима својим консеквенцама, а без контрадикција са системом. Тако трипартиција је систематски поставила положај трима основним кривично-правним појмовима; кривичном делу, кривцу и кривичним санкцијама, одвојивши објективне еле-

менте од субјективних. Све то није учинила бипартиција, већ је извесне кривично-правне појмове ставила изван систематике (кривца). Из таквог стања ствари јасно излази: да ко и летимично прегледа ма које систематско дело трипартитног система, видеће да је ово тврђење тачно, упоредивши га са ма којим делом из бипартиције, где ће одмах осетити битну разлику у систематици о којој је реч. Питањем систематике науке кривичног права бавио се је проф. Штос, творац предратног пројекта швајцарског кривичног законика, учинивши једну замерку систематици коју је дала трипартиција. На ову замерку дао је одговор Др. Т. Живановић у своме чланку: Кривично-правна систематика, који је чланак оштампан на крају књиге, од истог писца: Основни проблеми кривичног права, те читаоца упућујемо на овај чланак који даје одговор на постављено питање систематике науке кривичног права.

IV. Погрешно је схватање Др. Кулаша питања проблема саучешћа и његове акцесорности, када вели да усвајањем схватања објективне теорије о појму кривичног дела отпада питање проблема акцесорности саучешћа. Насупрот ми смо доказивали, у нашој цитираној расправи, да проблем акцесорне природе саучешћа не може бити правилно решен у бипартицији, и да је он решљив у трипартицији. Дакле, према томе саучешће као акцесорне природе у трипартитном систему јавља се само као један кривично-правни институт а не проблем, док је саучешће у бипартицији проблем, пошто се не може исто схватити без контрадикција са самим системом, па чак се често идентификује са кривичним делом да би се избегле контрадикторне и у законодавству неприменљиве идеје код питања каузалитета. Овде је нарочито од важности споменути да смо питање Ф. Буријеве теорије каузалитета нагласили у нашој расправи у основним цртама, а према којој теорији су сви услови узроци, па према томе ова теорија идентификује радње саучешћа са радњама извршења, дакле, према овој теорији саучешће није акцесорне природе, већ самостално кривично дело. Овакво схватање није примењено у позитивном законодавству пошто ниједан позитивни кривични законик не сматра саучешће као самостално кривично дело, сем норвешког који је усвојио Ф. Буријеву теорију поводећи се за разликама које је дао његов редактор Гец, а које смо разлоге у нашој цитираној расправи анализирали, налазећи да исти не могу бити усвојени пошто саучешће не може бити кривично дело *sui generis*.

V. Најзад, као што смо видели из горњег, погрешно аутор Др. Кулаш констатује да је § 34 Југ. крив. закона усвојио идеју о саучешћу као самосталном кривичном делу. Ову идеју као што смо видели није усвојио ниједан послератни кривични законик, као што су пољски, дански и републике Кине, као ни један пројекат кривичних законика, а нарочито пројекат ревизије француског крив. законика.³⁾ Следујући идејама које су опште усвојене у науци кривичног права, и пројектима послератним и наш кривич-

³⁾ I. Magnol: Avant-projet de révision du Code pénal français—Paris, 1934.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

ни законик у § 34 изрично је нагласио акцесорност саучешћа. То се нарочито види из става I. и II. пом. законскога прописа, а нарочито се види и из тога, што законодавац у помемутом законском пропису каже; „ко другога умишљено наведе или потстрекне, да учини *кривично дело* казниће се као да га је сам учинио“. Дакле, кажњава се саучесник за *пуђе* а не за своје кривично дело (види о томе наше цитирано дело отсек II. глава II. а. 5 и 6).

Према томе овде је непотребно доказивати да је наш кривични законик усвојио идеју о акцесорности саучешћа, јер смо то већ раније доказали у нашем цитираном делу.

Др. Милош Стјепин, судијски приправник—Велико Градиште.

КЊИЖНИ ВЛАСНИК У ПОЈАВЉЕНОМ СПОРНОМ ПИТАЊУ О ВЛАСНИШТВУ НЕКРЕТНИНЕ ОБУХВАЋЕНЕ ОСТАВИНСКОМ МАСОМ НА ОСНОВУ § 292 гр. ЗАКОНИКА И §§ 4 и 9 ЗАКОНА О ЗЕМЉИШНИМ КЊИГАМА УВЕК ЈЕ ЈАЧИ У ПРАВУ.

Из неколико решења издатих поводом жалбе на решења неспорних дела судије изгледа да је Апелациони суд стао на становиште да при појављеном спорном питању о праву власништва над некретнином, обухваћеном оставинском масом, неспорних дела судија не може лице, које се по земљишним књигама води као власник, на основу једине те чињенице прогласити јачим у праву и његовог противника, као слабијег, упутити на спор. Из истих решења види се такође да је Апелациони суд књижном власништву претпоставио савесну државину.

Међутим то становиште неисправно је прво стога што се њиме вређају материјални прописи грађанскога права, а друго с разлога што је цео поступак, који следује решењу о упуту на спор књижног власништва немогућ.

Ако имамо на уму да је оставинској расправи и коначној одлуци о наслеђу главна сврха установити власника оставитељевих добара, а да су по § 292 грађ. законика и §§ 4 и 9 Закона о земљишним књигама, земљишне књиге потпун доказ о праву власништва све док то право неко трећи не обори, онда је најприродније да се решење о наслеђу базира искључиво на земљишним књигама. Сваки онај, који би током расправе пред неспорних дела судијом оспорио у конкретном случају вредност земљишних књига тврдећи да књижни власник у ствари нема основа да то буде, требао би то питање као претходно пречистити у спору, и тада би се имала донети коначна одлука о наслеђу опет на основу стања у земљишним књигама, али стања спором исправљена.

Противна пракса води до немогућих ситуација и у току оставинске расправе, а још више у току расправе пред парничним судом.

У току оставинске расправе настаје читав доказни поступак.

који неспорни суд уопште неби смео да познаје. Ваздан доказа пружају обе противничке стране и те доказе неспорни суд узима у оцену тако, да се добија утисак да се човек налази пред парничним судом.

Али главне незгоде настају тек пред парничним судом што ће се најбоље уочити на следећем примеру: оставитељ А остави законског наследника Б; у њихову масу буде уписана некретнина Х на коју В по земљишним књигама полаже право тврдећи да је он власник. После дугог и сасвим сувишног извињања суд установи да су А и Б савесни држаоци некретнине, па на основу тога књижног власника В упути на спор, да тим путем утврди власништво на спорним парцелама у своју корист.

Долази до прве немогуће ситуације: В, који је по позитивним прописима нашега материјалног права признат власник диже тужбу са захтевом — да му се призна право власништва. Парнични суд буде стављен у положај да поред било каквог резултата доказног поступка мора усвојити тужбени захтев обзиром на извод из земљишних књига, који му као доказ нуди тужилац. Сви докази које пружа тужена маса пред парничним судом неће јој помоћи; пресуда ће морати утврдити власништво В-а, макар оно било голо тј. лишено свих права која из њега проистичу. На ниједан начин спор неће моћи имати за резултат пресуду, којом би се маси признало право власништва, јер тужбени захтев уопште може се или сасвим или делимично усвојити или пак одбити, а никако се спор не може свршити тим, да се туженој страни досуди нешто што она није ни тражила (§ 501 грађ. пар. пост.).

У овом пак случају тужбени захтев неће се моћи ни одбити, јер он тражи да се тужиоцу призна власништво, макар оно било и голо, а то му се обзиром на стање у земљишним књигама мора признати.

Из тога видимо да суд проглашујући савесног држаоца јачим у праву од књижног власника њега и несвесно ставља у гори положај, јер он пред парничним судом, у улози туженика, никада неће моћи успети да се прогласи власником спорне некретнине.

Може се десити случај да В уопште и не поведе спор. По протеку времена суд ће донети решење о наслеђу, којим ће за наследника целог имања А-ова огласити Б-а. Међутим земљишно-књижни уред, ако неће да погази позитивне прописе закона о земљишним књигама, неби смео на основу таквог решења укњижити као власника Б-а на спорној некретнини, јер и ако је он оглашен за наследника А-ова, оно ничим још није доказано да је А у моменту своје смрти био власник спорне некретнине. — Друга немогућа ситуација у овом примеру.

Може се десити и то да В не подигне спор него у остављеном му времену пренесе право власништва над спорном некретнином на треће лице. Никакво решење неће помоћи тада законском наследнику Б-у да одузме садањем књижном власнику спорну некретнину, јер ју је овај савесно, ослањајући се на земљишне књиге, од ранијег власника добио.

У горе наведеном примеру требало је дакле, без икаквих

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА

ВИБЛИОТЕКА

даљих извиђања, упутити на парницу масу пок. А-а, и када ова као тужилац издејствује пресуду, којом ће се утврдити да је она власник спорне некретнине, тада ће се извршити исправка у земљишним књигама у њену корист, и на темељу тог исправљеног стања донети решење о наслеђу. Да би се тужиља маса осигурала од евентуалног преноса, који би извршио В, она ће при подигнућу спора исти забележити у земљишне књиге, и онда сваки пренос моћи ће се извршити само под теретом те забележбе.

Истина је да књижно стање не одговара увек правом стању ствари што особито вреди за крајеве, где се књиге тек оснивају, али је исто тако истина да на неспорних дела судији не лежи дужност, што више он нема ни права да цени неправилност земљишних књига него да их, у погледу доказа за право власништва мора сматрати светињом над светињама и свакога онога, који им оспори вредност, упутити на спор. То он мора учинити макар био убеђен да је коначна победа у конкретном случају онога који је на спор упућен, јер и ако ће овај да победи, то може постићи једино као тужилац пред парничним судом.

СУДСКА ПРАКСА

Држава је дужна накнадиши шпешу која произлази из уговора о лиферирацији, услед повишења цар. тарифе.

Тужилац И. П. закључио је са Генералном дирекцијом држ. жељезница уговор за испоруку разних каблова. — За време подношења понуде на дан 2-XI 1932 важила је царина по тариф. броју 669/1. Каблови су имали да стигну из Немачке најдаље до 16-V 1933, када је истицао рок испоруке. Међутим, кад су каблови били на путу дне 6 марта 1933 доишло је до раскида трг. уговора са Немачком и разуме се до примене максималне царинске тарифе. Због неуговорног стања са Немачком тражила је царинарница наплату максималне тарифе, која је дванајест пута већа од минималне. — Тужилац није платио ову царину већ се обратио претставком Генералној дирекцији, а после жалбом Министру саобраћаја, да би они издејствовали од Министра финансија одобрење, да се увезени каблови могу царинити по минималној тарифи. На опетоване ургенције тужиоца, донела је Ген. дирекција решење од 17-VIII 1933, да му се стави на расположење сума од дин. 291.742 за плаћање вишка царине, а затим и решење од 8-IX 33, да му се продужује рок испоруке без плаћања казне затоцења.

Међутим док је тужилац чекао на ова решења ступио је 1-VIII 33 на снагу нови трговински уговор са Немачком и тиме аутоматски примена минималне цар. тарифе, тако да је тужилац већ 8-VIII 33 оцаринио каблове и предао главном стоваришту Мин. саобраћаја. За време ове ургенције роба је морала да буде превезена из Земуна у Београд и смештена у царинске транзитне магацине, што је свакако скопчано са трошковима око лежарине.

Превозом робе из Земуна у Београд, па смештајем у царински транзитни магацин Француско српске банке и коначно накнадним поновним превозом у Земун, настали су за тужиоца трошкови које не би имао, да је решење Ген. дирекције о плаћању вишка царине донешено на време. На основу овог чињеничног стања тужилац предлаже тужбом, да му Дирекција држ. жељезница, накнади њеном кривњом насталу штету.

Окружни суд за град Београд није улазио у оцену питања саме висине штете, већ је донео само међупресуду, којом се одбија тужилац од тражења као неумесног и недоказаног у основу. А ову пресуду овако образлаже:

„Тужилац свој тужбени захтев оснива на накнади штете учињене му од стране државе, на тај начин, што Генерална дирекција државних жељезница није одмах донела одлуку по његовом тражењу да му се стави на расположење по-

требна сума за исплату вишка царине, те је услед тога плаћањем лежарине при-чињена штета.

У чл. 5 Уговора закљученог између тужилачке фирме и Државе, који је у оригиналу приложен уз записник реб. бр. 7 од 12-X-1934 и који се по § 97 зак. о држ. рачуноводству сматра за јавну исправу § 388 грпп. стоји, да ће предузимач сносити све државне таксе и дажбине које су на дан лицитације важиле, а по § 97 од. III зак. о држ. рач. набављач сноси све државне дажбине по постојећим законима који на дан закључења лицитације и погодбе важе. У уговору и § 97 зак. о држ. рач. нигде се не каже да је уговорач дужан сносити само онолико државне дажбине колике су у тренутку закључења уговора оне биле, већ се каже само то, да уговорач неће бити дужан сносити нове дажбине које у моменту уговора нису постојале, на пример неку нову врсту пореза; дакле, како је царина на каблове постојала у тренутку склапања уговора, а како ни у уговору ни у чл. 97 зак. о држ. рачуноводству није предвиђено да ће уговорач сносити само онолико дажбина колике су биле у моменту уговарања, да је тужилац био дужан и те веће царине да плати. То пак, што би тужилац накнадно повећање царине платио, може му послужити само као повод, да у см. чл. 84 од IV зак. о држ. рач. тражи да се уговор измени у толико, што би ту плаћену већу царину држава њему повратила. Али, по од. IV § 84 зак. о држ. рач. Генерална дирекција државних жељезница донеће своје мишљење о измени уговора, пошто претходно саслуша нарочити Саветодавни одбор о томе, да ли је измена уговора оправдана нарочито имајући у виду и спекулативан карактер дотичног уговора који сам по себи доноси са собом и известан ризик за уговорача* и њено тј. Генералне дирекције мишљење не мора се слагати са мишљењем Саветодавног одбора — чл. 84 од VI. зак. о држ. рач. Из изнетог јасно излази да измена уговора само зависи од воље дотичне државне власти (Генералне дирекције), и да према томе, измена уговора, па ни захтев тужилачке фирме, да јој не допусти царине по минималној тарифи, односно стави на расположење сума ради плаћања вишка царине, који је захтев у ствари захтев за измену уговора, није никакво право лиферантово.

Но кад би се чак и узело, да је тужилачка фирма имала право да јој се лиферовани материјал царини по минималној тарифи, ипак ничим није утврђено нити је којим законом прописано а ни уговором о лиферовању каблова предвиђено, да је Генерална дирекција обавезна ставити тужиоцу потребну суму новца на расположење ради плаћања повишене царине, нити да је Држава односно Генерална дирекција, била дужна да у неком року донесе одлуку по том траженом тужиоцем. Што, дакле, тражено решење у питању није донето у неком тобоме року који и не постоји не може бити услов тужиоцу, да од Државе тражи накнаду штете, јер кад рок не постоји, нити обавеза Државе на давање предујма за царину не може Држава бити у задоцњењу са доношењем тог решења, те према томе не може до ње бити кривице за евентуалну штету због које је тужилац тужи. Позивање тужиоца на један случај, где му је за једну другу лиферацију за поштанско-телеграфско одељење стављена потребна сума за плаћање повишене царине, без утицаја је на пресуђење овога спора са напред наведених разлога, као и с обзиром на то, што се ради о другом уговору. Због свега изнетог одбијен је тужилац од тужбеног тражења као недоказаног у основу.

Најзад, и под претпоставком да је Држава била обавезна да тужиоцу стави на расположење потребну суму за плаћање повишене царине и под претпоставком да је недоношењем потребне одлуке о том давању новца на време, мада за то није нигде предвиђен ни уговорен никакав рок, од стране Генералне дирекције, тужилац претрпео евентуалну штету, био је дужан по § 78 Закона о чиновницима да тужи чиновнике који су својим пропуштањем тужиоцу причинили штету, да би могао засновати своје право на накнаду штете и према држави*.

По призиву тужилачке стране, а по одржаној усменој призивној расправи Београдски апелациони суд донео је међупресуду, којом уважава призив тужилачке стране, а међупресуду окружног суда преиначује и изриче: да тужилац у основу има права на накнаду штете по овом спору са следећим образложењем: „Упуштајући се у оцену призивних разлога Београдски апелациони суд је нашао: Да не може усвојити нахођење првог суда, да самим фактом, што је у времену између закључења уговора и лиферовања робе промењена царинска стопа лиферант није претрпео никакву штету а и ако је претрпео, да је то његов трговачки ризик.

По нахођењу призивног суда чл. 97 зак. о држав. рачун. и чл. 5 уговора

WWW.UNILIB.RS

(приложен у записнику о усменој позивној расправи од 12 октобра 1934 год. По — 1754/34—7) предвиђају обавезу плаћања такса и дажбина, које су на дан лицитације важиле и када је држава силом своје законодав. власти у међувремену од склапања до извршења уговора променила своје царинске приходе, који проистичу из лиферовања робе, — онда је несумњиво, да је лиферант принуђен да из својих прихода допуни ову разлику која постоји између раније и доцније тарифе и да овај минус производи код њега штету на коју он нити је рачунао нити је у опште могао рачунати, те му је тужена Држава дужна, да ту штету и накнади § 800 гр. зак.

Са напред изложеног суд је и донео своју међупресуду као у диспозитиву, — § 591 последњи став гр. п. п.

Позивању суда на дисциплинско оптуж. одговор. чиновника овде нема места, — § 78 Зак. о чиновницима, пошто нико од чиновника тужилачкој страни штету није нанео, кад се из ранијег разлагања види услед чега је проистекла ова разлика, која се тужбом као оштета тражи*.

Касациони суд поводом ревизије туженика Државе Југославије донео је пресуду, да се ревизија не уважи а међупресуда апелационог суда потврди са овим образложењем:

„Испитујући пресуду позивног суда, у смислу § 598 гр. п. п. поводом ревизије туженика, Касациони суд је нашао, да не стоје ревизиони наводи туженика са ових разлога:

Туженик у ревизији наводи: да се повишењем царинске тарифе за увоз каблова у нашу државу не стварају нове дажбине за тужиоца, пошто је царина за каблове постојала у времену закљученог уговора тужиоца са тужеником, а како је позивни суд нашао да то повишење царине чини нове дажбине за тужиоца то је онда повредно § 597 т. 4 грпп.

Касациони суд налази да нема те повреде из § 597 т. 4 грпп. како се то у ревизији туженика истиче, јер самим тим што је царина за увоз каблова повишена, створен је нов терет за тужиоца, што значи да је то нова дажбина, која није била у моменту закључења уговора тужиоца са тужеником, па је због тога правна оцена тога питања од стране позивног суда правилно донета*.

Пресудом највишег суда утврђено је дакле да се чл. 97 зак. о државном рачуноводству не може тумачити тако, да би по истом лиферант морали да плаћају и државне дажбине, које су настале односно повишене после закљученог уговора.

Приопштио,
Др. Иван Рибар, адв.

Кривичном тужбом прекида се застарелост права на накнаду штете у смислу § 945 грађ. зак. и ако је оптужени кривичном пресудом ослобођен као невин, а шужилац за накнаду штете упућен на парницу. — Одлука Опште Седнице Касационог Суда.

Заступник С. М. задруге тужио је суду Жегеска и тражио да га суд осуди да Задруги плати 46.652 дин., са коликом је сумом задруга оштећена извршеном крађом новца, који се је налазио код туженог Жегеска на чувању. Тужени је, поред осталог, изјавио, да је тужен био од исте Задруге кривично за утају поменути суме али је по тој тужби ослобођен као невин и Задруга за накнаду штете упућена на парницу. Најзад је истакао, да је тужбено тражење застарело, јер је прошло три године од времена. кад је тужилачка страна за штету сазнала.

Окружни суд у Пироту нашао је, да је Жегеско одговоран за накнаду штете, причињене задруги крађом новца, који је био код њега на чувању, па га је осудио на плаћање исте. Приговор застарелости суд је нашао да је неуместан, пошто се из одлуке Касационог суда од 10 маја 1929 год. види, да је пресуда Пиротског Првостепеног суда, као поротног, од 31-XII-1928 год., донета по оптужењу туженог Жегеска, којом је тужилачка страна упућена на грађанску парницу, постала извршном тек 15-V-1929 г. Ако се не би узео дан, кад је одлука Касационог суда саопштена заинтересованим лицима, — тужилачка страна је спор за накнаду штете довела 22-IV-1931 год., дакле пре но што су прошле три године од дана сазнања за штету § 939 грађ. зак.

Скопљански апелациони суд је одобрио ову пресуду.

Касациони суд примедбама свога III већа од 25 маја 1935 год. Рев. Број 274/35 поништио је пресуду Апелационог суда са следених разлога.

„Оцењујући питање застарелости тужбе за накнаду штете, Окружни а са

њим и Апелациони суд погрешно су узели као почетак застарелости тражбине за накнаду штете изрицање пресуде поротног суда по оптужењу туженог за дело утаје. Јер, по § 939 грађ. зак. право на тражење накнаде причињене штете застарева за три године од дана, кад је оштећеном штета позната постала. У конкретном случају, како се из саме поднете пресуде поротног суда види, тужилачкој страни штета је била позната одмах по извршењу крађе на дан 14 децембра 1927 год., од кога се дана има и рачунати рок застарелости по § 939 грађ. зак. Према томе почетном року застарелости судови су имали да донесу своју одлуку с обзиром на то, да је тужба, којом је овај спор заснован, поднесена на дан 23 јуна 1931 год. Прекид застарелости у смислу § 945 грађ. зак. не може се узети да је постојао због поднете тужбе у кривичном спору, нити због раније поднете грађанске тужбе, која је извршним решењем од 2 маја 1931 год., остављена у архиву. Јер, по последњем одељку § 945 грађ. зак. поднетом тужбом, ако је она оглашена за неосновану, застарелост се не прекида, већ се наставља, као да тужба није ни било. Према томе, ни кривичном тужбом, са којом, у погледу тражења накнаде утајеног новца од туженог, тужилачка страна није успела, ни тужбом грађанском, која је према поменутом решењу остављена у архив, тужилачка страна није прекинула ток застарелости своје тражбине за накнаду штете по § 939 гр. зак., па се питање застарелости има да цени, као што је горе речено, према дану, када је штета оштећеном била позната постала.

Апелациони суд у Скопљу није усвојио ове примедбе, већ је у писму своје од 15 јуна 1935 г. Бр. 331 дао противразлоге, у којима је поред осталог навео следеће:

По § 939 грађ. зак. грађанска тужба застарева за три године, али само за оне правне захтеве, који потичу из недопуштених радњи, узетих као грађанско неправо. Међутим право на накнаду штете из злочина застарева за 24 године и то, како према злочинцу, тако и према оном проузроковачу штете, коме се она у нехат урачунава, само ако је та штета из злочина постала, као што је овде случај. Пропис § 939 грађ. зак. не прави разлику између проузроковача штете, већ само између дела, из којих та штета потиче. Тежиште је по § 939 г. з. у томе, из каквог дела штета проистиче, да ли из грађанског или кривичног. То се види из самог § 939 где стоји: „ако је штета из злочинства постала“. Међутим, кад би у нашем § 939 стајало, као на пр. у § 60 швајц. о. п.: „ако је тужба из кажњиве радње произашла“, онда би заиста застарелост од 24 године важила само за тужбу против учиниоца кажњиве радње, дакле злочинца а не и за тужбу против онога, коме се штета у нехат урачунава. Ово тумачење § 939 треба усвојити и стога, што грађанска тужба за штету не треба да застари пре кривичне тужбе за оно кривично дело из кога је штета произашла. У противном, било би неправично, а овако суд налази, и ако н. пр. у немачком праву и према самом злочинцу грађанска тужба застарева за три године од сазнања штете, па ма за које време кривична тужба застарела. Овакво тумачење § 939 треба усвојити и са ових разлога. Нехатан проузроковач солидарно одговара са злочинцем дела и та његова солидарна одговорност тражи његову пуну одговорност за штету. Пуне одговорности би било, кад би његова грађанска одговорност застарела за три а грађанска одговорност злочинца за 24 године. Даље, ми знамо, да се по §§ 810 и 811 на себе прима пуну одговорност и за туђа дела, па у толико пре нехатан посредни проузроковач штете треба да има пуну одговорност са хотичним учиниоцем злочина, од кога је штета произашла. Ово мишљење треба у овом случају усвојити нарочито стога, што се из кривичне пресуде види, шта је све тужени Жегеско пропустио учинити, те није сачувао поверени му заручни новца и крађа се догодила. Појмимо од претпоставке, да се застарелост од 24 године по § 939 примењује само на злочинце кривичног дела, из кога је штета произашла а не и на нехатне саучиниоце те исте. Ипак не може се овде применити трогодишња застарелост из § 939 јер се ова примењује само на штету из недопуштеног грађанског дела а не и на ону, која потиче из повреде уговора. То се види из самог текста § 939. Тако, у њему не стоји као у § 1489 аустр. грађ. зак. „свако право на тражење накнаде штете“, па да може обухватити и штету из уговора. Осим тога, у § 939 не стоји, као у новелираном § 1489 аустр. г. з. „ако штета повредом уговорне дужности буде проузрокована“. На постављено питање: да ли овде постоји тражење тужилачке стране из уговора или пак право из закона за накнаду штете из злочина, независно од постојања уговора о чувању повереног новца, суд налази, да треба одговорити, да овде постоји у суштини тражење из уговора о остави, као што је горе већ објашњено. Према томе, ова тужба из уговора не може застарети за три године по § 939 већ за 24 године по § 928 ж. грађ. зак.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

пошто је поменути уговор између тужилачке задруге и туженог Жегеска довољно обухваћен оним генералним појмом „облигациони дуг“ у § 928 ж. гр. зак. Ако се пак § 928 ж. протумачи тако, да не обухвата и уговор између парничара, онда се има применити општа застарелост из § 930а г. з., јер уговор о остави између парничара није обухваћен ни једном кратком застарелошћу. Да застарелост не би била прекинута не може се, према другој реченици § 945 грађ. зак. тражити таква извршна пресуда, којом би суд, одлучивши по самој главној ствари, одбио тужиоца од тражења, као неоснованог, и ако би се, према самом тексту, то могло претпоставити јер се тражи пресуда која би тужбу за неосновану прогласила. Оваква се пресуда не може тражити стога, што би пресуда, одбивши тужиоца из стварних разлога и само питање застарелости исцрпла и овој више не би било места, кад само право тужиочево више не постоји. Према томе, по § 945 мора се тражити за непрекидање застарелости таква пресуда или решење, којом се тужба заиста одбацује али се у пресуди не одлучује о спорној ствари. У овом спору такаа је кривична пресуда јер по њој тужилачка задруга задржава право на тужбу и своју тужбу подигла је на време и прекинула застарелост.

Касациони суд у својој општој седници од 3-X-1935 г. Рев. Бр. 1148/1-35 нашао је, да у овом случају постоји прекид застарелости у смислу § 945 грађ. зак. тужбом самог тужиоца, као титулара утајене ствари. На ову тужбу тужилац је упућен одлуком кривичног суда, који суд по грађанском делу кривичне тужбе нити је пресудио, нити је ту кривичну тужбу прогласио неоснованом. Зато је у овом делу усвојио противразлоге Апелационог суда и његову пресуду, која је била поништена горњим примедбама III одељења, оснажио.

Тих. М. Ивановић,
секретар Касационог суда у Београду.

Поновљење доказа, изведених пред судом првог степена, потребно је само онда, ако призивни суд нађе да постоје околности које доводе у сумњу истинитост ушврћених чињеница на којима се заснива пресуда првог суда. (Пресуда Касационог суда у Београду од 4 септембра 1935 год. Рев. 479/1135).

У правној ствари тужиоца Р. М. противу туженика Ј. Р. и Б. Б. због накнаде штете, Срески суд у Шапцу пресудом својом од 17 новембра 1934 год. П 980/34, одбио је тужиоца од тражења да му туженици солидарно накнаде штету са разлога:

„На темељу исказа у чињеничном стању наведених сведока стекао је суд уверење да се чин десио овако:

Д. жена првотуженика Ј. Р. пошла је од куће око 6 сати ујутро да обиђе своју болесну кћер, а за њом је пошао пас првотуженика, који је црне боје. Путем је пас одлутао и долутао до обора тужиочевог, те је упао међу овце, које је стао да коље. Око 8 сати ујутро пошла је жена тужиочева П. да обиђе обор, где је нашла првотужениковог пса.

Да је то доиста био пас првотужеников утврђено је исказима сведока М. П. и М. С. и С. Након што су кмет и М. М. извршили процену штете упао је у обор кроз отворена врата пас друго-туженог Б. Б. вучјак и раздерао овна, који би и без тога био угнуо, јер је преслушањем сведока утврђено, да је једва стајао на ногама јер су друге овце, које су исто тако биле изуједане као он, касније угинуле. Да је овај пас био друго-туженог Б. Б. утврђено је саслушањем сведока М. В. и Б. М. чијим исказима суд поклања потпуну веру. — У смислу § 815 грађ. зак. одговара онај сопственик животиње за штету, коју би таква животиња починила, само онда, кад би је натерао или надражио или сачувати занемарио.

Битна је дакле претпоставка за општетни захтев штете, кривња сопственика животиње, која мора бити доложна или кулпозна, те каузални некус.

Преслушањем сведока Б. П. чија веродостојност као сведока нарочито искаче обзиром на његов положај као сеоског старешине утврђено је, да је пас првотуженика увек био миран и неопасан, те да против њега није била поднешена пријава, да би починио било какву штету.

Нема дакле кулле са стране првотуженика, што свога пса, који је био опште познат као миран и неопасан пас, није држао на ланцу, јер нема таквих ветеринарско управних прописа, по којима се у време, када није проглашен контумац паса, имају предузети особите мере за чување паса.

Првотужени би дакле одговарао само онда, да му је било познато зло својство свога пса, па да је унаточ тога занемарио чување. Пошто се на страни прво—

Туженика није могла доказати кулпозна кривња, што је требао тужилац да докаже, то се има узети, да се штета случајно догодила, за коју прво-туженик у смислу § 801 грађ. зак. не може одговарати.

Стога је ваљало тужиоца у погледу његовог захтева противу прво-туженог одбити.

Преслушањем сведока утврђено је, да је пас друго-туженог Б. Б. био опасан, дакле, да на страни друго-туженог има кулпозне кривње, што није предузео особите мере за чување свога пса, о нема дивилне одговорности, јер нема штете, пошто је проведеним доказима утврђено да би овај ован свакако угнуо, од уједа пса првотуженика, као што су и остале изуједане овце касније угинуле.

С обзиром на то ваљало је тужиоца у погледу његовога захтева и противу друго-туженика одбити“.

По признању тужиоца, Окружни суд у Шапцу, пресудом својом од 9. фебруара 1935 год Пл. 1513/934, преиначио је пресуду Среског суда и тужене дужнике осудио на солидарно плаћање штете у суми од 950 динара, са разлога:

„Тужилац напада пресуду из разлога неправилне примене материјалног права и неправилне оцене фактичког стања ствари. Призивни суд налази да су ти разлози тачни. Кад је на име, прв. суд правилно утврдио проведеним доказима да је пас туженог Ј. клао овце тужиочеве у обору, онда је погрешно нашао, да ни за ову штету није одговоран у смислу § 825. грађ. зак. јер је сведоцима утврђено, да пас туженог није везан, но се слободно кретао, ма да је тужени Ј. био дужан да га на ма који начин чува, и ако се није показивао као опасан, а кад ово није учинио, то је пренебрегао чувати га и зато је одговоран за штету вештачки утврђену. — Исто тако је проведеним доказима утврђено, да је пас вучјак туженог Б. виђен у тужиочевом обору да дави овна. Према овоме и тужени Б. одговоран је за причињену штету, па је нетачан налаз прв. суда да овај пас није учинио штету, зато што би ован и без овога напада угнуо услед повреда раније нанетих. Осим овога кућа туженога Б. удаљена је од тора тужиочевог 1 км. те није искључена могућност, да је његов пас још преко ноћи био у тужиочевом обору — клао овце — знајући за његову дивљу ћуд па отишао и по том поново се вратио, јер се због ове даљине ствар не може друкчије поставити. Осуда туженика на солидарну накнаду заснива се на § 804 грађ. зак.“

По ревизији туженика Ј. Касациони суд у Београду пресудом својом од 4. септембра 1935. год. Рев. 479 према туженику Ј. потврдио је пресуду Окружног суда у Шапцу са разлога:

„Заступник туженика Ј. у својој ревизији навео је да је призивни суд погрешно када је нашао да је исказима сведока утврђено да је пас туженика Ј. поклао овце тужиочеве. То чињенично стање ничим није утврђено, нити те чињенице уопште стоје, те се пресуда призивног суда у овој битној тачци оснива на чињеничној претпоставци која стоји у противречности са парничним списима. По оцени овога ревизионог навода суд је нашао да је неоснован, јер се овим ревизионим наводом напада у ствари оцена доказа од стране суда која одена не може никада бити разлог за ревизију. Ревизија се може тражити само из којег разлога наведеног од 1 до 4 § 597 грађ. парн. пост. Међутим, да ли ће суд који чињенични навод сматрати истинитим или не, одлучује по свом судијском слободном уверењу обазирјући се при том на резултат целокупне расправе и изведених доказа — § 368 од 1 грађ. парн. пост. И када је суд првог степена, а затим и призивни суд, утврдио чињеницу на основу исказа испитаних сведока да је пас туженика Ј. поклао овце тужиочеве, онда се ревизијом не може тврдити да то чињеничко стање ничим није утврђено да се пресуда због тога оснива на чињеничној претпоставци која стоји у противречности са парничним списима.“

Исто тако неоснован је ревизиони навод заступника туженика Ј. да стоји разлог за ревизију призивне пресуде из т. 2 § 597 грађ. парн. пост. због тога што је призивни суд погрешно када је одбио захтев туженика Ј. да се поново испитају сведоци, испитани у поступку првога степена и своју пресуду засновао на чињеничном стању утврђеном у првостепеној пресуди, а неоснован је стога што ни овај ревизиони навод не може чинити разлог за ревизију. Да ли ће призивни суд поновити доказе у призивном поступку закон је оставио нахођењу самога призивног суда. Призивни суд може ако нађе за потребно поновити или допунити доказе изведене пред судом првога степена, али не мора. Понављање доказа изведених пред судом првог степена потребно је само онда ако призивни суд нађе да постоје околности које доводе у сумњу истинитост утврђених чињеница на којима се заснива пресуда првог суда. Иначе ако те околности не постоје призивни суд неће наређивати понављање доказа. У конкретном случају призивни суд је нашао да је суд

првог степена правилно утврдио све чињенице, због чега није ни било места понављању доказа, нити то непонављање доказа може чинити недостатак поступка као разлог за ревизију из т. 2 § 597 грађ. парн. пост.

Такође је неоснован ревизиони навод заступника Ј. да се пресуда позивног суда заснива на погрешној правној оцени ствари и да због тога стоји разлог за ревизију из т. 4 § 597 грађ. парн. пост. Јер када је позивни суд нашао да је утврђено да је пас туженика Ј. поклао овце тужоцине, и да је тиме тужиоцу Р. нанета штета, онда је позивни суд правилно пресудио да је тужени Ј. одговоран за ту штету. Исто тако и разлог позивног суда да је туженик Ј. био дужан да свога пса на ма који начин чува тачан је, пошто околност да је туженик Ј. „сачувати пренебрегао“ свога пса чини основ за накнаду штете — § 815 грађ. зак.

Са изложених разлога Касациони суд ревизију туженика Ј. није уважио већ према њему пресуду позивног суда потврдио — § 604 грађ. парн. пост.“

Кад овлашћено лице за предлог у шоку поштука умре, онда именована лица у § 87 од. II к. з. морају, ако желе да наставе поступак поднеси нов предлог у року од три месеца од дана смрти овлашћеног лица. (Пресуда Касационог суда у Београду од 23 новембра 1935 године Кре 1465).

На записнику Среског суда у Лебану од 25-III-1932 год. Д. жена Ј. А. подвела је суду предлог за гоњење противу свога мужа у смислу § 85 кз. због дела из § 181 од. I кз. На основу ове пријаве одређен је претрес пред Среским судом у Лебану, а на дан 26 априла 1933 год. Овај се претрес није могао одржати јер је, према извештају судског позивара оштећена Д. умрла, те је суд донео решење да се претрес одложи и на идући место пок. Д. позову њени преставници.

Пошто се из уверења општине Бувске од 17 априла 1934 год. Бр. 1173, установило да је Д. умрла, то јој ни позив за претрес није предат. Како је од смрти Д. прошло више од три месеца, а лица овлашћена по § 87/II кз. нису ставила нов предлог за гоњење, Срески суд у Лебану решењем својим од 15 новембра 1934 год. обуставио је поступак у смислу § 379 ксп. у вези § 87/II кз.

Противу овога решења жалио се државни тужилац и Окружни суд у Лесковцу решењем својим Бр. Ж. 94/34 од 5 марта 1935 год. поништио је горње решење Среског суда у Лебану и упутио ствар на даљи законни поступак, налазећи: да када предлог за гоњење постоји од стране оштећеника који је у току поступка умро онда лица наведена у II од. § 87 кз. нису дужна поново да подносе предлог јер исти постоји.

Противу оваквог решења Окружног суда у Лесковцу, Врховни државни тужилац поднео је захтев за заштиту закона са разлога:

„По § 85/II кз. предлог се мора поднети у року од 3 месеца од дана када је оштећеник сазнао за кривично дело и учиниоца. Ово право у смислу прописа 87/II кз. прелази на лица именована у томе пропису у два случаја, и то: ако се умрло овлашћено лице овим правом није уопште користило, или ако се користило па је у току поступка умрло. Став II § 87 кз. не може се другачије тумачити, пошто исти гласи: „ако лице овлашћено за предлог или приватну тужбу умре у току поменутог рока или у току поступка“.

Према овоме јасно је, да закон предвиђа за стицање права по овлашћеним лицима из § 87/II кз. за стављање предлога, смрт оштећеног и у току поступка.

Пошто по § 2/1 кп. кривични поступак не може започети док оштећеник (овлашћеник) тај предлог не поднесе, онда јасно је да закон, предвиђајући смрт овлашћеника у току поступка, претпоставља да је овај свој предлог већ ставио за живота.

Према овоме, када по ставу II § 87 кз. право подношења предлога прелази на лица именована у овом параграфу и када лице овлашћено за предлог умре у току поступка онда је извесно да ова лица, именована у § 87/II кз., морају ако би хтела да се поступак настави поднети нов предлог, и то у року од 3 месеца од дана смрти овлашћеног лица, ако је овлашћено лице у току поступка умрло, пошто би у противном одредба § 87/II кз. била сувишна.

Решење Окружног суда у Лесковцу са горњих разлога не одговара закону — односно да се поступак по поднетом предлогу овлашћеника има продужити по службеној дужности, ако овај у току поступка умре, јер би у таквом случају одредба § 87/II кз. као што је горе речено, била сувишна тј. да право овлашћеника на предлог прелази на његове наследнике.

У овом случају оштећена Д. ставила је предлог за гоњење на дан 25 марта

1932 а умрла је пре 17-IV-1934 год. (тачан датум није познат), дакле, у току самог поступка; а пре усменог претреса, који је био одређен на дан 26 априла 1934 године. Према овоме смрћу Д. право на предлог прешло је на њене наследнице, побројане у § 87/II кз. а који су ово право могли користити у року од 3 месеца, рачунајући од дана смрти Д.

Пошто је Д. умрла пре 17-IV-1934 год. а Срески суд у Лебану своје решење о обустави поступка у смислу § 379 ксп. донео је 15-XI-1934 год. то је прошло више од три месеца те је утрнуло право на гоњење.—

С обзиром на горње предлажем да Касациони суд у смислу § 357 Зак. о с.к.п. по одржаном јавном претресу изволи пресудом изрећи да је решењем Округовог суда у Лесковцу Бр. Ж. 94/34. од 5 марта 1935 год. повређен закон у пропису § 87/II кз.“.

После одржаног јавног претреса, Касациони суд у Београду пресудом својом од 23 новембра 1935 год. Кре 1465, констатовао је да је Округови суд у Лесковцу, горњим својим решењем, повредио закон у пропису § 87 од. II кр. зак. усвајајући у свему напред изнете разлоге Врховног државног тужиоца. —

Ако суд према резултату доказног поступка, утврди постојање умишљаја или нехата потребног за примену једног прописа Кривичног законика онда се према таквом резултату по § 301 ксп. може уапшти и у оцену питања, да ли услед такве кривице оптуженикове треба уништити неки правни посао. (Пресуда Касационог суда у Београду од 13 септембра 1935 године, Кре 828/35).

Пресудом Округовог суда за град Београд КЗП. 446/34 од 6 новембра 1934 год. оптуженици Р. Ж., Ђ. Т. и А. Ф. на основу § 280 ксп. ослобођени су од оптужбе: да су 21 априла 1931 год. као одборници општине града Београда издали Т. Т. јемство на основу личног сазнања, да исти ужива као својину више од 30 година непрекидно и несметано непокретно имање у Генерала Хорватовића ул. 6 (пређе Веселинова ул. 6) и имања у Генерала Хорватовића ул. 2 на углу Престолонаследника Петра улице, на основу којег јемства је Општински суд издао Т. Т. уверење о државини А.Бр. 10553 и А.бр. 10554 од 8 маја 1931 год., ма да су исти знали да ово имање не припада именованом Т. — дакле, да су извршили злочин из § 218 кз. Овакву је пресуду Округови суд донео са разлога, што код оптужених није било умишљаја. Истом пресудом је суд, примењујући § 301 ксп. предња уверења Општине града Београда огласио за ништанва.

Противу овакве правоснажне пресуде Округовог суда за град Београд, Врховни државни тужилац у Београду, поднео је захтев за заштиту закона истичући да је истом пресудом повређен формални закон у § 301 ксп.

После одржаног јавног претреса Касациони суд у Београду пресудом својом од 13 септембра 1935 год. Кре 828 уважио је горњи захтев за заштиту закона са разлога:

„По § 301 ксп. пресудом суд може потпуно или делимично уништити какав правни посао или однос ако је исти настао кривицом оптуженика, која се може утврдити подацима доказног поступка. Претпоставка за овај уништај јесте оглашавање оптуженика кривим. Закон не дозвољава суду да се упушта у расправу питања која немају везе са кривицом у смислу кривичног законика, сем прејудицијалних питања § 4 од. I ксп. и да та питања засебно расправља, већ напротив расправљање ових питања, подређује резултатима доказа спроведених ради утврђивања кривичне одговорности оптуженикове.

Стога ако суд нађе, да није доказан онај степен кривице који закон тражи да би се према извесном лицу могла применити санкција једног прописа кривичног закона, он се не може после тога упуштати у испитивање питања да ли постоји таква кривица, која је довољна за уништај неког правног односа. Тако, ако суд нађе да у извесном конкретном случају не постоји умишљај потребан за кривичну кажњивост оптуженика, он се неће упуштати у оцену питања да ли постоји неки други степен кривице релевантан за примену санкције из неког другог правног домена. Таквим поступком суд би изашао из своје надлежности јер би се упуштао у расправу питања, чија оцена није потребна за решавање предмета оптужбе.

На против, ако суд резултатима доказног поступка утврди постојање умишљаја или нехата, потребног за примену једног прописа кривичног законика, онда се према § 301 ксп. на основу таквог резултата кривичног поступка може упуштати у оцену питања, да ли услед такве кривице оптуженикове треба уништити

неки правни посао, који је настао у једном другом јавно или приватно правном домену. Међутим у конкретном случају суд је пресудом констатовао да нема умишљаја потребног за примену § 218 к.з. па је ипак уништио уверење о државини Абр. 10553 и Абр. 10554 од 8 маја 1931 год. Тако суд није смео да поступи јер када је нашао да не постоји умишљај, онда је даље испитивање кривице престало, па суд није могао нити смео да се упушта у оцену питања: да ли ипак постоји неки други степен кривице довољан за умишљај поменутих исправа и да исте уништава* —

По § 576 грађ. пар. пост. странке, у призивном поступку, могу своје захтеве и приговоре оснивати само на оних чињеницама односно доказима, које су изнели пред првим судом. (Закључак III већа Касационог суда у Београду од 12 децембра 1936 год. Рев. 1525).

У правној ствари Р. Ђ. противу П. В., због дуга, Срески суд у Ваљево пресудом својом од 14 септембра 1934 год. П. 1291/2 осудио је тужену страну на плаћање дуга, са разлога:

„Суд је претходно ценито своју надлежност у смислу §§ 44 и 61 гр. п. п. и нашао је да је надлежан и стварно и месно за пресуђење овог спора.

Прелазећи на главну ствар и ценећи доказни материјал по свом слободном уверењу у смислу § 389 гр. п. п. суд налази:

Да овде постоји уговор о зајму и како тужена није зајам вратила ни на опомену тужиоца то се има на плаћање осудити § 21 грађ. зак.

Сведок К. Т. под заклетвом је потврдила да је тужена пред сведоком у својој кући признала га дугује тужиоцу утужену суму а да је она одговорила да нема да му врати дуг но кад прода њиву, а осим тога потврдила је чињеницу да је тужена питала да ли је добила позив за рочиште и када је одговорила да јесте, да је тужена поново признала да тужиоцу дугује утужену суму и да је рекла да неће да врати зато што је тужилац газда и да би боље било да њој сведоку та суму да. Сведок С. М. под заклетвом потврдио је да је по њему тужилац слао опомену туженој за плаћање дуга, али да је се тужена изговорила да тужиоцу не дугује ништа.

Тужилац саслушан без заклетве а потом под заклетвом потврдио је да је тужиљи позајмио 2000 дин. који му је новац узела да одужи дуг О. М. да је више због дуга не гњави коју јој суму тужени дао код колибе Ј. В. из М. Да јој је после неколико дана дао накнадно још 1000.— дин. који му је новац тражила на зајам да плати порез, прирез и болнички трошак, претстављајући му да толику суму мора положити одмах, пошто је вели порезник дошао код општинског суда и тражио наплату иначе ће јој узети ствари у попис.

Тужитељ је навео још и то да јој је дао и својих 10 дин. да за њега плати порез у општ. причевидској, шаљући уз то и писмо председнику исте опш. назначујући му зашто шаље и суму од 10 дин., коју вели суму за њега није хтела платити. Ову суму од 1000 дин. вели да јој је дао у њеној кући у селу М.

Тужена на расправи порицала је дуг, а за своје порицање није навела никаквих доказа нити је чак своје тврђење учинила вероватним.

Према свему овоме суд налази да је доказана обавеза тужене као и то да дуг који је предмет овога спора није вратила па ју је зато и осудио на плаћање истог и свега осталог како је наведено у диспозитиву ове пресуде.

По призиву тужене стране, Окружни суд у Ваљево, пресудом својом од 31 маја 1935 год. преиначио је пресуду среског суда и тужилачку страну одбио од тражења, са разлога:

„По изведеним доказима, саслушањем сведока и странака без заклетве призивни суд није могао доћи до уверења, да је истинито казивање сведока К. Т. о томе: да је пред њим у кући тужене П. тужена признала да дугује тужиоцу спорну суму и кад јој је тужилац овај дуг тражио, одговорила му је да нема и да ће му вратити кад прода њиву, јер је сведок К. код првог суда посведочила, да се тај разговор између тужиоца и тужене водио у кући тужене и пред њом, сведоком К. а код овога суда изјавила, да је она тада била у соби тужене, а тужилац и тужена о дугу разговарали испод прозора исте собе који је био отворен тако, да је она тај разговор могла чути. Због таквог неслагања у казивању призивни суд с обзиром на поднето уверење општине причевидске да се сведок у грађанству сматра као лице које код судова и других власти неистинито сведочи, њену сведошбу у погледу наведених чињеница одбио је.

Исто тако и казивање тужиоца дато код првог суда под заклетвом и код

овога суда без заклетве о томе: да му тужена дугује спорну суму, није могао убедити привални суд у истинитост његовог казивања, јер је он у тужби претставио, да ће сведоци на које се позивао и то М. Ч. и К. Т. посведочити и то: да је тужена пред овим сведоцима признала и то, да је примила од њега спорну суму дуга и то једанпут 2000 дин. а другипут 1000 дин., док ови сведоци ове чињенице нису потврдили, те се према таквом стању ствари његови наводи у погледу осталих изложених чињеница не могу примити као истинити. На основу свега напред изложеног привални је суд уважујући позив тужене стране побијају пресуду преиначио и тужбени захтев одбио*.

По ревизији тужилачке стране, Касациони суд у Београду закључком својим од 12 децембра 1935 год. Рев. 1525, укинуо је пресуду позивног суда и предмет вратио истом суду на нову одлуку, са разлога:

„Ревизионо писмено тужилачке стране погрешно наводи да је позивна пресуда заснована на погрешној правој оцени ствари — т. 4 § 597 гр. п. п. док у образложењу истиче да позивни суд није смео да приступи извођењу нових доказа и чињеница — тј. оних на које се странке у поступку првог степена нису позивале, што ствара ревизијски разлог из т. 3 § 597.

По оцени овог ревизионог разлога Касациони суд је нашао:

По § 576 гр. п. п. странке у позивном поступку смеју своје захтеве и приговоре оснивати само на оним чињеницама односно доказима, које су већ изнеле пред првим судом, а по § 592 ст. 1 гр. п. п. позивни суд за основу своје одлуке има узети резултат расправе и доказивања, онако како је утврђено у врхостепенним парничним списима. Као што се из овога види позивни суд има да правилност одлуке првог суда цени с обзиром на поднете доказе и приговоре изнете код првог суда, Међутим из списка ове правне ствари види се да тужена страна код првог суда није чинила никакав приговор, нити је подносила ма какве доказе у погледу веродостојности казивања сведокиње К., већ је ово чинила тек у позивном поступку доношењем односно уверења општинског, то позивни суд није био овлашћен да ово уверење о неверодостојности казивања сведокиње К. узима у обзир, пошто овај доказ није био понуђен пред првим судом, због чега се има сматрати да овај доказ у опште није ни поднет. Па како се услед овога пресуда позивног суда оснива и на чињеничким претпоставкама које су у противности са парничним списима, то је Касациони суд на основу § 604 гр. п. п. и донео своју одлуку као у диспозитиву*.

Према § 82 од. III реч. 2 к. с. п. списи, код којих од доставе шече рок за правни лек, достављају се или прив. тужиоцу лично или његовом заступнику, али не једном и другом. (Решење I већа Касационог суда у Београду од 17 јануара 1936 год. Кжж 45).

У кривичном предмету противу Н. Т. и других због дела из §§ 316 и 365 крив. зак. Окружни суд у Пожаревцу решењем својим од 7 децембра 1935 год. Кзп. 709/32, одбио је ревизију прив. тужиоца, као неоправдану, са разлога:

„Приликом саопштења пресуде овога суда Кзп 709/32 од 8 октобра 1935 год. прив. тужилац А. Љ., са својим заступником одмах на записнику о главном претресу Кзп. 709/32 изјавио је ревизију и тражио је препис пресуде да се достави заступнику Ј. М., адв. олд. ради оправдања изјављене ревизије.

По гласу рецениса Кзп. 709/32 заступник прив. тужиоца Љубомира, примио је пресуду 16 октобра 1935 год. али оправдање ревизије није ни до данас поднео према извештају управитеља кривичне писарнице од 7/XII 1935 год.

Па како прив. тужилац Љубомир у изјави ревизије није навео повреде законске, нити је навео чињенице из којих проистиче повреда закона, то се имало на основу § 341 т. 2 к. п. његова ревизија као неоправдана одбацити*.

По жалби прив. учесника, Касациони суд решењем својим од 17 јануара 1936 год. Кжж 45, одбацио је жалбу прив. учесника, са разлога:

„Окружни суд у Пожаревцу решењем својим од 7 децембра 1935 године одбацио је ревизију прив. учесника на основу § 341 т. 2 ксп. као неоправдану, јер он оправдање ревизије у опште није поднео, а у изјави није навео повреде закона, нити је навео чињенице из којих проистиче повреда закона. Стога је ово решење Окружног суда правилно и на закону основано. Навод жалиоца да је он омашком суда материјално погођен, тиме што му ревизија као прив. учеснику није достављена, него је само решењем извештен да се његова ревизија одбија, као и што му није достављена пресуда ради оправдања изјављеног правног лека, очигледно је неоснован. Ово стога, што се из записника о главном претре-

су, види да је супсидијарни тужилац Алексић на претресу имао свога заступника, који је приликом саопштења пресуде изјавио ревизију и тражио да му се пресуда достави ради оправдања ревизије, па му је пресуда и достављена, али он ревизију није оправдао. Према § 82 од. III реч. 2 ксп. списи, код којих од доставе тече рок за правни лек, достављају се или прив. тужиоцу лично или његовом заступнику, али не и једном и другом, услед чега је Окружни суд правилно поступио кад је пресуду саопштио и препис исте доставио само заступнику супс. тужиоца.

Због тога је Касациони суд жалбу супс. тужиоца Алексића, као неосновану одбацио по § 342 од. IV ксп*.

Јован Д. Смиљанић,
секретар Касац. суда
у Београду.

Да ли је држање и растурање страних срећака кривично дело предвиђено у општем кривичном законнику. — Поводом одлука наших судова.

Од пре неког времена у два-три маха преко јавности су изношени случајеви, да су извесна лица која су у нашој земљи држала или растурали срећке иностраних лутрија, била осуђивана од наших судова по § 364 од. 2 крив. зак., који предвиђа као кривично дело држање и растурање страних срећака. Тај законски пропис гласи:

„Истом ће се казном казнити (т.ј. новчано до 10.000 динара, а у поновном случају и затвором до шест месеци) и ко неовлашћено држи стране срећке за себе или ради продаје“.

Наши судови, са изузетком једног случаја правилног пресуђења, бар колико је вама познато, нашли су да држање и растурање страних срећака претставља кривично дело из општег кривичног законика, предвиђено у поменутом његовом пропису.

Међутим, пропис § 364 крив. зак. више не важи.

Са ступањем на снагу Закона о установљењу и уређењу Државне класне лутрије за потпомагање народне привреде, од 5 децембра 1931, који је истог дана добио правну важност, одредба § 364 крив. зак. дерогирана је прописом § 35 тог закона, који предвиђа:

„Од дана ступања на снагу овог закона забрањује се:

2) Продаја и држање срећака и промеса страних лутрија уопште“.

Следећи прописи поменутог закона предвиђају санкције. У § 36 наведено је:

„За све кривице учињене по § 35 тач. 2, 3 и 4 казниће се кривац новчаном казном од 2.000 до 10.000 динара. У случајевима кривица из § 35 тач. 2 овог закона одузимаће се у корист Државне класне лутрије и све хартије, лозови и т. д. чија је продаја забрањена“.

Одредба § 40 предвиђа да ће се новчана казна, ако је осуђена лица не буду могла платити, претворити у казну затвора, „рачунајући један дан затвора у 100 динара“.

Извињања и суђење ових кривичних дела врше финансијске дирекције у см. § 42 поменутог закона, по званичној дужности или по пријави Државне класне лутрије или приватних лица.

Као што се види, правна ситуација у погледу држања и растурања страних срећака измењена је законом о Државној класној лутрији.

Са гледишта правне теорије, одредбе доцнијег закона укидају одредбе ранијег закона, ако су у међусобној колизији. Осим тога, познато је правно начело, да специјалан закон замењује и чини неважним општи закон, кад су у питању оне њихове заједничке одредбе које на различит начин регулишу исту правну материју. По тим правним начелима имало се расправити и постављено питање страних срећака.

Општи кривични законик ступио је на снагу 1 јануара 1930 године, а закон о установљењу и уређењу Државне класне лутрије добио је важност 5 децембра 1931 године, дакле, овај други закон је доцнији. Усто, општи кривични законик, предвиђајући кривична дела опште природе, додирнуо је у XXVII глави: кривична дела противу имовине, у одељку б: игра на срећу, без много појединости, радњу држања и растурања страних срећака и угрозио је казном. Међутим, закон о Државној класној лутрији, донет у циљу регулисања једног об-

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

лика дохотка народне привреде, на подробан и специјалан начин уређује питање срећке и сва остала питања у вези са њеном продајом, правима и дужностима државе и ималаца срећака и т. сл.

По закону о Државној класној лутрији, као доцнијем и специјалном закону, држање и растурање страних срећака престало је бити кривично дело из општег кривичног законика, али је, ипак, предвђено као *фискално кривично дело*. Стога је, као логична последица, извињање и суђење овог кривичног дела изузето из надлежности грађанских судова и пренето у компетенцију финансијских власти.

У неким од горе поменутих случајева финансијске дирекције су противу учинилаца изрекле новчану казну, па су потом сва акта упућивале државном тужиоштву, да противу тих истих лица стави предлог за кривично гоњење због дела предвиђеног у § 364 од. 2 крив. зак. Државно тужиоштво је стављало предлоге за гоњење, а судови су изрицали казне, осим у једном поменутом случају. Оваква двострука осуда учинилаца због једног истог кривичног дела била је лишена законског основа и претстављала је грубу повреду освештаног начела *ne bis in idem*.

Као што се из овог кратког излагања види, држање и растурање страних срећака, од дана ступања на снагу закона о установљењу и уређењу Државне класне лутрије, од 5-ХП-1931 год., престало је бити кривично дело нормирано прописом § 364 од. 2 крив. зак. Такву радњу законодавац је издвојио из режима општег кривичног законика и уврстио у ред фискалних преступа. Пропис § 35 тач. 2 пом. закона о Државној класној лутрији дерогирао је § 364 од. 2 крив. зак., као одредбу ранијег и општег закона, који је изгубио правну важност.

Никола М. Трифуновић,
адвокат.

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ

ЗАПИСНИК

ХИ седнице Одбора Адвокатске Коморе у Београду, одржане 15. јануара 1936. године у 18 часова у Београду.

Присутни: претседник Владимир Симић, чланови одбора: Војислав Милошевић, Савко Дуканац, Др. Иван Рибар, Др. Миленко Стојић, Др. Јанко Олип, Тришко Жугић, Милан Живадиновић, Сима Алкалај, Др. Радоје Вукчевић, Љубиша Димитријевић, Драгомир Ивковић, Драгослав П. Ђорђевић, Младен Цивцар Јанковић.

Извинили се због недоласка: Милорад Павловић (на путу) Др. Видан Благојевић и Лука Пешић (болесни).

Претседник Владимир Симић отвара седницу у 18 часова и даје обавештење о разговору делегата Адвокатских комора у Загребу, Љубљани, Сарајеву и Београду са Господином Министром Правде по питању адвокатске тарифе, која треба, по обећању Господина Министра, да буде потписана у скором времену. Реч добија секретар Љубиша Димитријевић да реферире по предметима из свога делокруга. По његовом реферату доносе се ове одлуке:

Одобрава се Миодрагу Влајићу упис у именик адвоката са седиштем канцеларије у Крагујевцу.

Одобрава се Браниславу М. Димитријевићу упис у именик адвокатских приправника на вежби код Годоровића Србољуба, адв. у Београду.

Одобрава се Голубу Ј. Марковићу упис у именик адвокатских приправника на вежби код Војислава Калановића, адв. у Београду.

Одобрава се Велиш Вујачићу упис у именик адвокатских приправника на вежби код Николе Ђоновића, адв. у Београду.

Одобрава се Стевану Д. Поповићу упис у именик адвокатских приправника на вежби код Жике Илића Средњевца, адв. у Пожаревцу.

Одобрава се Александру Д. Атанацковићу упис у именик адвокатских приправника на вежби код Миодрага Несторовића, адв. у Београду, с тим, да накнадно поднесе сведоџбу о држављанству.

Одобрава се Марселу Калефу, адв. приправнику из Београда прелаз из канцеларије Морица Демаја у канцеларију Моше С. Алкалаја ради продужења вежбе.

Брише се из именика адвокатских приправника Прапорчетовић Михаило под 1. јануаром 1936. године, по одјави принципала.

Брише се из именика адвокатских приправника Марко Марковић под 1. јануаром 1936. године, због ступања у државну службу.

Брише се из именика адвокатских приправника Драгутин Д. Божић под 1. јануаром 1936. године, због ступања у државну службу.

Реч добија секретар Драгомир Ивковић да реферише по предметима из свога делокруга. По његовом реферату доносе се одлуке, које се по закону не могу објављивати.

Како је дневни ред седнице исцрпљен, то претседник Симић исту закључује у 20.10 часова.

Записник је прочитан и примљен.

(Следују потписи присутних чланова и овера претседника и секретара).

ЗАПИСНИК

XII седнице Одбора Адвокатске Коморе у Београду одржане 22. јануара 1936. год. у 18 часова у Београду.

Присутни: претседник Владимир Симић, чланови одбора: Војислав Милошевић, Др. Миленко Стојић, Др. Јанко Олип, Трипко Жугић, Милорад Павловић, Сима Алкалај, Др. Радоје Вукчевић, Љубиша Димитријевић, Драгомир Ивковић, Драгослав П. Ђорђевић, Младен Цинцар Јанковић.

Извинили се због неодољаска: Савко Дуканац, Др. Иван Рибар, Др. Видан Благојевић, Милан Живадиновић, Лука Пешић.

Претседник Владимир Симић отвара седницу у 18 часова и реферише о стању адвокатске тарифе. Саопштава да је послао акт Савезу Комора, у коме је известио, да ова Комора не може да се сложи са гледиштем Савеза о одлагању доношења тарифе, због тога што она по мишљењу Савеза није добра, поглавито из разлога што на територији наше Коморе као и на територијама Адвокатских Комора у Скопљу и Погорици не постоји никаква тарифа. Истовремено извештава да је од Загребачке Коморе примио писмени елаборат о потреби да се у адвокатску тарифу унесу ставови који прописују адвокатске награде за рад у кривичним стварима, то због тога, што је један од референата Министарства правде стао на гледиште да адвокатска тарифа не може обухватити и трошкове односно адвокатске награде у кривичним стварима. Елаборат је врло исцрпан и одлично аргументисан. Колико још сутра овај елаборат са спроводним актом наше Коморе биће предат Господину Министру Правде.

Саопштава, да му је Господин Министар Правде обећао, да ће тарифу довести у најкраћем времену, чим се расчисти питање уношења ставова у тарифу, који треба да регулишу адвокатске награде по кривичним предметима.

Реч добија секретар Љубиша Димитријевић, који реферише по предметима из свога делокруга, после чијег се реферата доносе ове одлуке:

По предмету брисања из адвокатског именика Миодрага Николића из Београда због отварања стечаја над његовом имовином, решено је, да се тражи извештај од Окружног суда за град Београд о томе, да ли је закључак Београдског апелационог суда о укидању решења о отварању стечаја постао правноснажан — извршан.

Брише се из именика адвоката Ђорђе Костић из Трстеника под 30. новембром 1935. год., пошто је Указом од тога датума постављен за судију Окружног суда у Велесу.

Брише се из именика адвокатских приправника Властимир Лукић под 23. децембром 1935. год., пошто ни до данас није јавио да је нашао другог принципала и ако је његов принципал Миливоје Драгомировић избрисан из именика адвоката 23. децембра 1935. године.

Брише се из именика адвокатских приправника Станислав Б. Поповић под 16. јануаром 1936. год. по одјави принципала.

Брише се из именика адв. приправника Ђорђе Миловановић под 15. јануаром 1936. год. по одјави принципала.

Брише се из именика адв. приправника Младен Цветковић под 13. јануаром 1936. год., пошто је постављен за судијског приправника.

Одобрава се Миливоју М. Радмиловићу упис у именик адв. приправника на вежби код Михаила Миликића, адв. у Београду.

Одобрава се Милану Дробњаку упис у именик адв. приправника на вежби код Михаила Миликића, адв. у Београду.

Одобрава се Сими Ђурчићу упис у именик адв. приправника на вежби код Томе Милосављевића, адв. у Београду.

Одобрава се Борисаву Радовановићу упис у именик адв. приправника на вежби код Др. Душана Кастела, адв. у Београду.

Реч добија секретар Драгомир Ивковић који реферише по предметима из свога делокруга, па се доносе одлуке, које се по закону не могу објављивати.

Претседник Симић ставља на дискусију питање Пензионог Фонда односно куповине плаца у Дечанској улици и зидана палате на истом а у вези извештаја претседника Фонда Николе Распоповића на претпрошлој седници Одбора. После дуже дискусије Одбор решава, да се у записник данашње седнице унесе следеће:

„По питању траженог извештаја датог од стране претседника Пензионог Фонда на седници од 2. јануара 1936. г. после дуже дискусије одбор је констатовао: да му је детаљан извештај о целокупном раду око куповине имања и зидана зграде у Дечанској улици поднет тек пошто је то питање дефинитивно било решено од стране управе Пензионог Фонда; констатујући то, одбор препоручује Фонду да се стара о томе, да се предвиђања из поднетог извештаја остваре а нарочито у погледу коштања зидана, рентабилитета грађевине и о будућим приликама у вези са суседним имањима.

Комора је вољна да у закуп узме просторије на II спрату пројектоване зграде. Што се цене таче иста ће бити накнадно и споразумно одређена према вредности закупног добра“.

Како је дневни ред седнице исцрпљен, то претседник Симић исту закључује у 20.20 часова.

Записник је прочитан и примљен.

Следују потписи присутних чланова и овера претседника и секретара.

ЗАПИСНИК

XIII седнице Одбора Адвокатске Коморе у Београду, одржане 29. јануара 1936. год. у 18 часова у Београду.

Присутни: претседник Владимир Симић, чланови одбора: Војислав Милошевић, Савко Дуканац, Др. Иван Рибар, Др. Миленко Стојић, Др. Јанко Олип, Трипо Жугић, Милорад Павловић, Милан Живадиновић, Сима Алкалај, Др. Радоје Вукчевић, Љубиша Димитријевић, Драгомир Ивковић.

Извинили се Др. Видан Благојевић, Лука Пешић, Драгослав П. Ђорђевић, Младен Цинцар Јанковић.

Претседник Владимир Симић отвара седницу у 18 часова.

Одмах се јавља за реч члан одбора Др. Миленко Стојић и пита у коме се стадијуму данас налази акција Коморе по питању плаћања такса на адвокатске табле Београдској општини. Претседник Симић даје потребно обавештење па одбор решава, да претседник Симић и члан одбора Трипо Жугић лично интервенишу код Господина Министра Финансија, а ако буде било потребно и код Претседника владе, коме је ово питање познато, и који је претставницима Коморе раније обећао да ће настати да се ово питање уреди у смислу жеље ове Коморе.

Реч добија секретар Љубиша Димитријевић да реферише по предметима из свога делокруга, па се доносе ове одлуке:

Одобрава се президијално решење о брисању из адв. именика Рафаила Финца под 23. јануаром 1936. год. услед смрти и именовању Давида Алкалаја за преузиматеља покојникове канцеларије.

По акту Миодрага Николића Бр. 255|36. а у вези примедба Касационог суда Р—1|36. од 13. јануара 1936. год. Одбор налази да је његово решење Бр. 2496 од 4. децембра 1935. год. правилно и да до данас нису наступиле околности које би захтевале измену поменутог решења у корист Николића, пошто Окружни суд за град Београд још није довео решење о скинућу стечаја.

Одобрава се Властимиру Лукићу упис у именик адвокатских приправника на вежби код Миољуба Ј. Мишића, адв. у Београду, с тим, да му се у вежбу урачуна и прекид од 23. децембра 1935. год. до 28. јануара 1936. год. када се за упис пријавио.

Одобрава се Миловану Д. Јовановићу упис у именик адв. приправника на вежби код Михајла Ивеша, адв. у Крагујевцу.

Брише се из именика адв. приправника Ђорђе Јб. Радивојевић под 29. децембром 1935. год., због одласка у војску на одслужење свога ђачког рока.

Реч добија секретар Драгомир Ивковић, који реферише по предметима из свога делокруга па се доносе одлуке, које се по закону не могу објављивати.

По преставци Јована М. Тодоровића и Миодрага М. Дуњића, адвоката из Београда Бр. 217/36. решено је, да се упути акт Министарству Унутрашњих Послова, у коме ће се тражити да се именованим адвокатима врати сва професионална архива; — а да се преко свих осталих тражења у преставци пређе као преко тражења неумесних.

Пошто је дневни ред седнице исцрпљен, то председник Симић исту закључује у 20.10 часова.

Записник је прочитан и примљен.

Следују потписи присутних чланова одбора и овера председника и секретара.

ЗАПИСНИК

XIV седнице Одбора Адвокатске Коморе у Београду, одржане 5. фебруара 1936. год. у 18 часова у Београду.

Присутни: председник Владимир Симић, чланови одбора: Војислав Милошевић, Савко Дуканац, Др. Иван Рибар, Др. Јанко Олић, Тришко Жугић, Милан Живадиновић, Сима Алкалај, Др. Радоје Вукчевић, Драгомир Ивковић, Лука Пешић, Драгослав П. Ђорђевић и Младен Цинцар Јанковић.

Извинили се: заменик председника Милан Драговић и чланови одбора: Др. Миленко Стојић, Др. Видан Благојевић, Милорад Павловић и Љубиша Димитријевић.

Председник Владимир Симић отвара седницу у 18 часова и саопштава да је Господин Министар Правде данас потписао тарифу адвокатских трошкова. Потписани текст тарифе нема при руци, те не може сада да каже да ли су и какве измене у тарифи учињене, с обзиром на текст исте у последњој редакцији.

Истовремено извештава да је Министарство правде доставило Комори ордење, којим су одликовани почасни председници Обрад Благојевић, Добровој Петковић и он, с тим, да се истом одликовање преда на свечан начин уз наплату орденске таксе, па је тим поводом решено, да се г.г. Благојевић и Петковић позову на идућу седницу ради предаје ордења.

Прима се на знање извештај благајника Савеза Адвокатских Комора Милана Живадиновића о ослобођењу Коморе и Савеза од плаћања поштарине у службеном саобраћају.

Прочитан је извештај одбора за чланске улоге—заведен под Бр. 323/36. — па је решено да се исти у целости усвоји изузев тачке 4 и 5, о којима ће се доцније решавати.

Реч добија шеф канцеларије Радомир Стоиловић, који уместо отсутног секретара Љубише Димитријевића реферише по предметима у вези са именицама адвоката и адвокатских приправника, па се доносе ове одлуке:

Одобрава се Арсенију М. Батиничу упис у именик адвоката са седиштем канцеларије у Жабарима, с тим, да му се приликом полагања заклетве скрене пажња на обавезу плаћања чланског улога за време док је раније био адвокат.

Одобрава се Тодору М. Ранковићу пресељење канцеларије из Деспотовца у Параћин пошто је испунио све законске услове.

Брише се из именика адвоката Обрад Симић из Београда под данашњим, пошто се адвокатуре својевољно одрекао.

Упућује се предмет адвокатског приправника Уроша Стаменковића члану одбора за контролу приправничке вежбе Драгомиру Ивковићу ради спремања реферата за идућу седницу а у вези примедба Касационог суда у акту Р-7961/35 од 27. децембра 1935. године.

Одобрава се Милану М. Тројановићу упис у именик адв. приправника на вежби код Михајла Ј. Стефановића, адвоката из Београда.

Одобрава се Драгиши Јеремићу упис у именик адв. приправника на вежби код Павла Тодоровића, адв. из Београда.

Одобрава се Слободану Стојановићу упис у именик адв. приправника на вежби код Фрање Галијана, адвоката у Београду без наплате уписнице.

Одобрава се Леону Бор. Карићу, адв. приправнику из Београда прелаз из

канцеларије Морица Демаја у канцеларију Аврама Мевораха, адвоката у Београду ради продужења приправничке вежбе.

Прима се на знање, да је адвокатски приправник Марсел Р. Финц продужио вежбу код преузиматеља канцеларије његовог покојног оца и бившег принципала Давида Алкалаја, адв. у Београду.

Брише се из именика адвокатских приправника Др. Фрањо Клаји под 15. јануаром 1936. год. због одслужења војног рока.

Брише се из именика адвокатских приправника Матеја Јанковић под 3. фебруаром 1936. год., по одјави принципала и његовој изјави да више не жели да буде адвокатски приправник.

Брише се из именика адвокатских приправника Миливоје М. Радмиловић под 31. јануаром 1936. год. због ступања у државну службу.

Брише се из именика адвокатских приправника Димитрије Лебедев под 8. јануаром 1936. год., услед ступања у државну службу.

Реч добија секретар Драгомир Ивковић који рефрише по предметима из свога делокруга, па се доносе одлуке, које се по Закону о адвокатима не могу објављивати.

Благајник Сима Алкалај подноси извештај о стању благајне да дан 31.XII.1935. год. Решено је да се рачун Прихода и Расхода и Биланс, поднети од стране благајника Алкалаја упуте Контролном одбору на мишљење и примедбе.

Седница је закључена у 7.30 часова.

Записник је прочитан и примљен.

Следују потписи присутних чланова и овера претседника и секретара.

ПРИКАЗИ

Лаза М. Косић: Административно право Краљевине Југославије. Књига друга: Делатност управе. Београд, 1936. Стр. 396. Издање Издавачког и књижарског предузећа Геца Кон А. Д.

Кад смо појаву прве књиге овога дела пропратили у Браничу за март 1934. год., нисмо пропустили да истакнемо њен значај за теоретичаре и практичаре као потпуно успео покушај да се нашем новом административном праву да систематска обрада. Драго нам је што можемо констатовати, да *г. Косић* пружа јавности и другу књигу свога система посвећену делатности управе, а надамо се да ће ускоро објавити и трећу књигу посвећену контроли управе. Ова је књига, како сам писац у предговору каже „саставни део једног пуног уџбеника југословенског Административног права, рађеног претежно правно-аналитичком методом“, али је и много више: систем нашег административног права.

Књига је подељена у четири поглавља: *Облици управне делатности* (Нормирајућа делатност. Генерални акти; Споразумевајућа делатност. Двострани акти; Ауторитативна делатност *in concreto*. Управни акти; Остале делатности управе. Просте управне радње; Осврт на друкчије класификације управних акта). — *Ток управне делатности* (Управни поступак) (Учесници у поступку; Развијање управног поступка; Однос власти и других учесника; Начела управног поступка; Нарочити управни поступци). — *Последице управне делатности* (Правоснажност одлука; Неправилни управни акти; Укидање и мењање одлука због нових околности; Ревокација неправомоћних аката; Субјективна јавна права; Јавне дужности). — *Нарочити административно-правни односи* (Правни односи према јавним установама; Правни односи с обзиром на јавна добра; Правни односи у концесији; Правни односи из експропријације).

Нас адвокате интересоваће нарочито Управни поступак, који је изложен концизно али веома прегледно и нарочити административно-правни односи: јавне установе, јавна добра, концесије и експропријације, са којима се често срећемо у раду и животу и биће нам од велике користи да консултујемо по овим материјалима пишчева излагања.

Г. Косић као професор Правног факултета у Суботици научио је да излаже велике научне истине без узетења, отворено, како приличи и предмету који изредаје и катедри коју заузима. Књига је стога прожета слободарским, независним духом и чита се веома лако. *Г. Косић* заступа само она мишљења која га не спутавају у размишљањима и закључцима. Као правник он жели да се поштује закон и законитост и сасвим умесно у предговору каже: „Правна држава, чије

постулате свакодневно постављамо, не може бити код нас реализана док управу земље не преузму правници који су школовани у идејама јавнога права и који су још у школи научили које норме и како имају да примењују. Они ће се, тек тада, у својој делатности, више ослањати на правне прописе и правна начела, а мање обзирати на жеље и тенденције претпостављених и упливних". То мишљење у потпуности усвајамо.

Ово је дело посвећено г. Др. Ђорђу Тасићу, професору Београдског Универзитета.

Др. Тихомир Васиљевић: Условна осуда. Историјат установе и систематско излагање материје с обзиром на југословенско и инострано законодавство. — Докторска дисертација. — Мостар, 1935. Стр. 280. Издање пишечево. (Латиницом).

Наш вредни сарадник г. Др. Тих. Васиљевић објавио је горње дело које је његова докторска дисертација, у брижљивој техничкој опреми у пркос тешкоћама са којима је се борио у Мостару. Оно доприноси расветљењу питања условне осуде, која је, као свака новина код нас, интересовала наше правничке кругове и о којој још све није речено.

Сам проблем условне осуде ванредно је интересантан за оног кога проблеми из крив. права занимају. Он пружа правнику разноврсне могућности и решења, нарочито ако је изучавање на упоредној бази.

Г. Др. Васиљевић пришао је овом проблему са свим потребним обзирима и пажњом. У проблем је ушао свестрано и дубоко.

Нарочито је интересантна и за препоруку систематика пишечевих излагања. У проблем се улази кроз разне кривично-правне школе и кроз појам индивидуализације казне. Кад нас је упознао са предусловима за условну осуду, писац је изложио правну природу условне осуде, системе англо-американски, француско-белгиски и југословенски, да даље одбије све примедбе упућене условној осуди па да затим уђе директно у сам проблем: домен примене условне осуде, изучавајући ову осуду у односу на кривца, на крив. дела и на казну. Ту је тежиште дела. Затим, као акцесоријум главном: процесно правна питања код изрицања условне осуде, период пробе и дејство условне осуде за време и по завршетку периода пробе.

Писац је употребио веома велику правну литературу при изради свога дела, консултовао изворе а нарочито југословенску правну књижевност која је прилична по истакнутом питању.

Г. Др. Васиљевић је оптимистички расположен према условној осуди. Ми смо међутим прилично резервисани кад је у питању условна осуда. Њено дејство биће ефикасније ако се много не злоупотребљава и не шири без потребе и изван слова закона. Онај први талас усхићења је прошао. Судови више нису онако либерални и широкогрудни кад треба ову институцију примењивати. Условна осуда постаје обичан институт кривичног права што у осталом никад није престајала бити. Али то не искључује интересовање за ову осуду и прилог г. Др. Васиљевића овој области права, као веома озбиљан, документован и либералан, мора бити обележен у нашој правној књижевности са пажњом и симпатијама са којима иначе сви објективни правници прате све написе г. Др. Васиљевића.

Враговић—Милановић: Решења Стола седморице и Стола седморице, одељења Б. у грађанско-правним стварима. Свеска I. (решења бр. 1.—312.). Загреб, 1936. Наклада Југословенске штампе Д. Д. Стр. 418. (Латиницом).

Док код нас немамо систематски објављених збирки одлука Београдског Касационог суда од смрти *Србислава Ковачевића* и збирки г. *Тихомира Ивановића* и *Др. Никешића*, загребачки правници издају збирке одлука Стола седморице већ дуже времена и непрекидно, чинећи тиме велику услугу свима правницима. Овога пута, на истом послу, већ познати скупљачи одлука Стола седморице г.г. *Др. Алекса Враговић* и *Љуба Милановић*, помогнути од Југословенске штампе Д. Д. и Југословенског накнадног Д. Д. „Обнова“ из Загреба, издали су 312 одлука овог највишег суда у Загребу и то Стола седморице 160 а Стола седморице одељења Б. 152 одлуке. Одлуке су из грађанско-правне материје и обухватају како материјално тако и процесно и ванпарнично приватно право. Међу њима да поменемо одлуке бр. 307 (О правној природи уложне књижице), 14 (О адвокатској награди), 296 (О психичким мукама као основу за накнаду штете), 109 (Извршења противу државе), 67, 92, 111, 182, 213, 296, (О одговорности жељезница

www.unilib.rs у опште о одговорности за накнаду штете), 49, 139, 284, 287 (Брачно право), 140, 141, 144, 145, 146, 147, 148, 152, 158, 159, 215, 246, 260, 267, 275, 288 (Ревизиони рекурси), 146, 147, 174, 197, 211, 303, 305 (Недовољност или осуство призивних и ревизионих предлога) и т. д.

Збирка садржи четири веома савесно израђена регистра: систематски, законски, стварни и хронолошки.

Ми би збирци имали да приметимо, да мислимо, да је појам „одлука“ шири од појма „решење“ или „рјешидба“, па би збирку назвали збирком одлука. Одлуке не би хронолошки ређали у збирци, већ по материјама. Трудили би се да што пре објавимо најновије одлуке — одлука Стола седморице из 1935. год. има само 16, а из 1934. год. само 5, док одлука Стола седморице одељења Б. има само из 1931. и 1932. год. Најзад, никако се не можемо да помиримо са одлукама без коментара.

Ове одлуке два загребачка одељења „једног јединственог“ Југословенског Касационог суда, који нема изгледа да ће се скоро установити на велику несрећу нашег изједначеног законодавства и нас који правду тражимо од шест потпуно независних „одељења“ Касационог суда, дају нам слику о језику употребљеном у тим одлукама, који се знатно разликују према томе да ли је одлука Стола седморице, где је куријални стил још прилично у милости, или је одлука Стола седморице одељења Б., где се суди за две бивше аустријске покрајине — Словенију и Далмацију — где је задржан језик у судовима приближно оном језику којим говоре парничари.

Др. Видан О. Благојевић,

адвокат.

БЕЛЕШКЕ

Процес Велчева и другога

Поводом пресуде софијског Војног суда изречене по оптужењу г. Дамјана Велчева и другога, а којом су г. г. Дамјан Велчев и Кирил Станчев осуђени на смрт вешањем, Југословенско-бугарска лига повела је акцију за помиловање осуђених на смрт.

У заједници са четрдесет југословенских слободних организација Лига је упутила апел председнику владе и

министру спољних послова Краљевине Бугарске г. Др. Георгију Кјосеиванову молећи га, да у име опште човечанских мотива а посебице у интересу зближења и споразума југословенско-бугарског, предложи Круни Краљевине Бугарске да се осуђени на смрт помиљују.

Схватајући важност овога братског апела, исти је, поред осталих Комора и Савеза Комора, потписала и Адвокатска Комора у Београду.

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Б р а н и ч не доноси садржаје свих правних часописа код нас.

Архив за правне и друштвене науке, орган Београдског правног факултета, Уредник Др. Михајло Илић.

Садржај Бр. 2. Књ. XXXII, (XLIX.) за фебр. 1936 године:

Др. Драг. Аранђеловића: Пре тридесет година—Чланци: Ђорђе Дел Векио: Ното *juridicus* и недовољност права као животног правила; Др. Милан Шкерљ: Резерве у женевским конвенцијама о меници и чеку (крај); Иван Д. Петковић: Егзекватура италијаских пресуда (I); Дионисије Продановић: Стављање под суд и оптужница по Закону о штампи; Стеван Д. Живадиновић: О прописима Срп. Грађ. законика који одређују наследна права деце позаконене милошћу владоца; Правна политика; Др. Тома Павловић: Измена текста меничног блаткета.—Хронике: Административна од Милана К. Ивановића; Судска од Будимира Плакаливића, Душана П. Мишића, Авдарије Р. Лакића, Милована Р. Крцића и Јована Д. Смиљанића. — И.т.д.

Мјесечник, гласило Правничког друштва у Загребу. Уредници: *Др. Едо Ловрић* и *Др. Иво Полдишео*.

Садржај Бр. 2. Год. LXII. за вељачу (фебруар) 1936. год.:

Племенска култура и њени данашњи остаци (свршетак) од *Др. Динка Томашића*; Правни живот хрватскога Загорја од *Др. Јосипа Рушнера*; Потреба закона о мораторију и валоризацији од *Др. Милана Соколића*; Када се може донјети осуђујућа пресуда ради преступа пијанства из § 166. к. з.?² од *Ивана Каликовића*; Право на накнаду трошкова лијечника, који су државни и самоуправни чиновници према § 316. одј. IV. к. з. од *Еугенија П. Вечека*; Неколико питања тичућих се новчаних завода под заштитом од *Мате Голубовића*; Може ли шумски акордант бити послодавац у смислу § 18. закона о осигурању радника од *Макса Бурковића*; Погрјешна судска пракса од *Др. Ивана Штајнмеца*. — Оцјене и прикази. — Правосуђе. — И т. д.

Полиција, часопис за управно-полицијску и судску праксу. Власник и уредник *Васа Лазаревић*.

Садржај Бр. 3—4. Год. XXIII. за фебруар 1936. год.:

Нова национална свест и нов идеал од *А.*; Шта значи гангстеризам — Репортажа о уређењу америчке полиције од *Л.*; Најмања мера казни лишења слободe према кривичном закону од 1929 год. од *Радивоја В. Ђисаловића*; Модерна полиција (наставак) од *Владете Миличевића*; Истражни затвор од *Сек. Н. Кешојевића*; Одговорност кривца саучесника према војном крив. закону од *Др. Бор. Д. Петровића*; Полиција као десна рука судске медицине од *Др. Паула и Др. Шарлеса Саниеа*; Да ли се може утврдити старост једног рукописа на основу оксидације мастила, (свршетак) од *Драгољуба Савића*; Тајна концентрационих логора (свршетак) од *Катарине Хауг*; Дом за поправно васпитање малолетника у Чехословачкој од *Петра Жоржа*; Пет година рада Централне полиц. школе (свршетак) од *Ивана Ткачевића*; Преглед о стању јавне безбедности на територији појединих жандармер. пукова за целу 1935. годину; Утаја или превара или грађанска обавеза од *Јевте М. Поповића*; О административно-правном процесу у опште, његова битност, устројство и развитак (наставак) од *Х. Хаџића*; Треба ли обновити укинуте јавне радње од *Милише В. Урошевића*; Које исплатити накнаду штете за сеоске и општинске шуме, од *Мил. Милојковића*. — Судска пракса од *Јована Д. Смиљанића*. — И т. д.

Правни живот, часопис за законодавство, јудикатуру и правну литературу, Оснивачи и члинови Уређивачког одбора: *Стојан Јовановић*, *Др. Фердо Чулиновић* и *Др. Иво Матијевић*. Уредник *Др. Иво Матијевић*.

Садржај Бр. 4. Год. I. од 29. фебруара 1936. год.:

Законодавство: Правилник о висини награда за адвокатске послове; Тарифа, Сталешки правилник лекарске коморе за Београд, Земун и Павчево; Наредба о мерама безбедности и реду на ваздухопловним јавним пристаништима; Уредба о утврђивању јединица за мерење израђене коже у јавном саобраћају; Правилник о допуни Правилника Пензионског фонда Адвокатске коморе у Новом Саду. Упутства, расписи и наређења: Издаци из државне касе; Спровођење извештаја о правним лековима Касационом суду; Кријумчарење монополских артикала; Спровођење осуђеника по захтеву судова, — Одлуке виших судова. — Одлуке Државног савета. — И т. д.

Садржај Бр. 5. Год. I. од 15. марта 1936. год.:

Законодавство: Правилник о специјалним додацима по чл. 20, 21 и 22 Уредбе о Народном позоришту у Београду; Правилник о рачуноводној служби привредних грана судских затвора; Правилник о пензионом фонду сталних монополских радника; Измена чл. 43. Правилника о унутрашњој телефонској служби; Исправка Правилника о исхрани и одевању осуђеника казњених и других сличних завода. — Упутства, расписи и наређења: Улози и потраживања у иностраној монети; Судске продаје израђевина од племенитих метала; Пробе радио-апарата пре куповине; Чување оболелих притвореника у болници; Тумачење чл. 17 ст. 2. Уредбе о заштити новчаних завода и њихових веровника; Појам редовних припадности запослених пензионера; Начин требовања кредита за личне издатке за прво тромесечје 1936—37; Условне пресуде и војна лица; Преписивање и исправка бирачких спискова. — Одлуке виших судова. — Одлуке Државног савета. — И т. д.

Правосуђе, часопис за судску праксу. Уредник *Стојан Јовановић*. Власници и оснивачи: *Др. Фердо Чулиновић*, *Др. Иво Матијевић* и *Стојан Јовановић*.

Садржај Бр. 2. Год. V за фебруар 1936. год.:

Кривично право: Др. Ернест Чимић: Nullum crimen sine reo; Антун Ша-
ловац: О правним лековима по Крив. суд. поступку. Грађанско право: Др. Фер-
до Чулиновић: Уредба о заштити земљорадника (II); Стеван Бранковић: Право
на досуђени трошак; Др. Иван Штајнмец: И опет „погријешке у нашим закони-
ма“; Алекс. Хаџипоповић: Усвојење по ВП. — Судије и судство. — Јавни бе-
лежници. — Инострано право. — Судске одлуке и т. д.

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА

Објављеног у Службеним новинама од 8. фебруара до 13. марта 1936. год.

Бр. 85. — VI, од 14. фебруара 1936. год.:

62) Уредба о изолчитви краја Липа из обичне Одранице ин прикључитви к общини Турнишче. —
63) Правилник о специјалним додацима по чл. 20, 21 и 22 Уредбе о Народном позоришту у Београду,
који се исплаћује из специјалних буџета прихода и расхода Народог позоришта. — 64) Правилник о
рачуноводој служби привредних грана судских затвора. — 65) Правилник о висини награда за адво-
катске послове. — 66) Међународни велесајмови у Загребу и Љубљани сматрају се као званичне из-
ложбе. — 67) Испитна комисија за полагање државних стручних испита за чиновничка звања у поштан-
ско-телеграфској струци. — 68) Укидање I и II класе у државним болницама. — 69) Распоред звања
директора, професора и суплента средњих пољопривредних школа. — 70) Врховна комисија за оцену
при Министарству пошта, телеграфа и телефона. — 71) Решења Опште седнице Државног савета од
27 и 28 новембра 1935 год. Бр. 82633/36. — 72) Начелна одлука Опште седнице Касапионг суда о томе,
да ли после ступања на снагу Законика о пост. суд. у грађ. парн. од 13. јула 1929. год. на подручју
Касапионг суда у Београду, постоје општински судови и са којом надлежношћу. — 73) Начелна од-
лука Опште седнице Касапионг суда у Београду о поступку за издавање тапија на двовласничка има-
ња у смислу Закона о Конвенцији између Краљевине Југославије и Краљевине Бугарске о ликвидацији
двовласничких имања, од 27. марта 1923. год. — 74) Ратификација од стране Јапана Међународне сани-
тарне конвенције од 1926 год. — 75) Ратификација међународне санитарне конвенције из 1926 год. од
стране Египта. — 76) Ратификација од стране Краљевине Италије међународне конвенције о сузбија-
њу прављења лажног новца, са протоколом. — 77) Телефонски саобраћај. — 78) Исправка.

Бр. 89. — VII, од 19. фебруара 1936. год.:

79) Уредба о изради и употреби голих и изолованих електричних водова и изолованих цеви. —
80) Измена чл. 43 Правилника о унутрашњој телефонској служби. — 81) Допуна расписа Министарства
пошта, телеграфа и телефона, П. Т. Бр. 6440 од 25 јануара 1935. год. — 82) Објашњење о паријењу
пријемних радио-апарата, монтираних на аутомобилима. — 83) Измене расписа бр. 37764/IV-1930. —
84) Државни стручни испит чиновника Министарства трговине и индустрије. — 85) Исправка.

Бр. 42. — VIII, од 22. фебруара 1936. год.:

86) Уредба о изолчитви краја Брезје из общине Лог ин прикључитви к общини Добрава. — 87)
Уредба о здружитви общине Рогашка Слатина—здравилишче ин Рогашка Слатина—околица. — 88) Уредба
о изолчитви кат. общине Радмирје из общине Бочна ин прикључитви к общини Љубно. — 89) Наредба
о обавезној периодичној оцени телесне способности и испитивању вида и слуха вишег наутичког и тех-
ничког особља итд. — 90) Правилник о грађевинским таксама. — 91) Измене и допуне решења
Д.Р.П.Бр. 71109/35. о личним и породичним додацима пензионерима Дирекције речне пловидбе. — 92)
Тумачење чл. 17 ст. 2 Уредбе о заштити новчаних завода и њихових веровника. — 93) Решење о кон-
троли козметичких предмета. — 94) Главни санитетски савет. — 95) Телефонски саобраћај.

Бр. 47. — IX, од 28. фебруара 1936. год.:

96) Уредба о унапређењу туризма. — 97) Уредба о стварању нове општине делогошке. — 98)
Уредба о спајању општине прквинске и томиславевске. — 99) Измена и допуна у Уредби о исплати
исењеничких улога код бив. Прве српске земљорадничке банке из Београда, бр. 35250/I од 31 августа
1935. — 100) Поступак за држање под царинским надзором и употребом погонског материјала за бро-
дове на мору у слободној пловидби. — 101) Откупна цена шећерне репе у кампањи 1935/1936 године. —
102) Раздвајање катастарске општине Павлово (пређашња Вчка). — 103) Решење Министра социјалне
политике и народног здравља. — 104) Продужење прелазног рока за примену швајцарских прописа за
армирани бетон. — 105) Одобрења. — 106) Ратификација конвенције о поступању са ратним заробљени-
цима, од стране Финске. — 107) Телефонски саобраћај. — 108) Исправка.

Бр. 52. — X, од 5. марта 1936. год.:

109) Уредба са законском снагом о изменама и допунама закона о исламској верској заједници
Краљевине Југославије. — 110) Уредба о начину убирања, предаји и употреби таксе наплаћене у ко-
рист државних народних и бановинских позоришта као и о одређивању подручја тих позоришта. —

111) Стална испитна комисија за испитивање кандидата за полагање испита за професоре и учитеље вецтина уметничких школа. — 112) Исправка.

Бр. 54. — XI, од 7. марта 1936. год.:

113) Уредба о међународном споразуму о укидању консуларних виза на здравственим патентима. — 114) Уредба о регулисању шумске продукције и мерама санације дрвене привреде. — 115) Уредба о допуни закона о заштити домаће дрварске индустрије. — 116) Уредба о установити обчине Чрни врх, срез љубљански. — 117) Измена и допуна у Упуствима о издјелности за пословање ресора Министарства трговине и индустрије 1 Бр. 36413/0 од 4 децембра 1929 год. — 118) Додатак у Уредби о извођењу јавних радова. — 119) Ослобођење од увозне царине сумпора и сумпорног цвета из Бр. 197 тачка 2 увозне царинске тарифе. — 120) Образовање нове катастарске управе у Камнику. — 121) Извештај о раду Државног савета у 1935. год.

НОВЕ КЊИГЕ

J. M. Péritch: Les Idées et leur Réalisation ou la théorie des fins et la théorie des moyens. Communication au XIIe Congrès International de Sociologie de Bruxelles (25—29 août 1935). Extrait de la Revue Générale du Droit, de la Législation et de la Jurisprudence, 4e livraison 1935. Bordeaux, Imprimerie J. Bière, 1936, p. p. 7.

Слободан Јовановић: Држава. Књига прва: Појам државе, државне функције. — Сабрана дела Слободана Јовановића св. XIII. Издање Издавачког и књијарског предузећа Геца Кон А. Д. Београд, 1936. Стр. 446.

Др. Чеда Марковић: Предоснова Грађанског законика. Посебни отисак из Бранича, свеска за фебруар 1936. Београд, 1936. стр. 10.

Лаза Урошевић: „Шта је све потребно да постанеш праведни судија“? Београд, 1936. Стр. 28. Издање Удружења судија Краљевине Југославије.

Станко Франк: Казнено право према кривичном законнику од 27 јануара 1929 и закону о извршавању казне лишења слободе од 16 фебруара 1929. II. Посебни дио, II. свезак — кривична дјела против личне слободе и сигурности те кривична дјела против части. Загреб, 1936. Стр. 168. Наклада Југословенског накнадног д. д. „Обнова“, Загреб. (Латиницом).

Др. Срећко Чула: Грађанско процесно право Краљевине Југославије — Грађански парнични поступак с науком о уређењу и надлежности судских власти. Београд, 1936. Стр. 860. Издање Издавачког и књијарског предузећа Геца Кон А. Д.

Др. Мијо Мирковић: Индустриска политика. Београд, 1936. Стр. 325. Издање Издавачког и књијарског предузећа Геца Кон А. Д.

Др. Драг. Странакловић: Политичка пропаганда Србије у Југословенским покрајинама 1844—1858. (Отштампано из Гласника историског друштва у Н. Саду књ. IX.). Београд, 1936. Стр. 42.

Лаза М. Косић: Административно право Краљевине Југославије. Друга књига: Делатност управе. Београд, 1936. Стр. 396. Издање Издавачког и књијарског предузећа Геца Кон А. Д.

Др. Мехмед Беговић: Шеријатско брачно право са кратким уводом у изучавање шеријатског права. Београд, 1936. Стр. 148. Издање Издавачког и књијарског предузећа Геца Кон А. Д.

Др. Милан Бартош: Основи приватног права. — Економски течај Коларчевог народног универзитета. — Издавачко предузеће Труд А. Д. Београд, 1936. Стр. 391.

Боривоје Ж. Милојевић: Привредна географија. — Економски течај Коларчевог народног универзитета. — Издавачко предузеће Труд А. Д. Београд, 1936. Стр. 118.

Др. Бурађ Николић: Наука о финансијама. — Економски течај Коларчевог народног универзитета. — Издавачко предузеће Труд А. Д. Београд, 1936. Стр. 286.

Др. Сава Обрадовић: Статистика. — Економски течај Коларчевог народног универзитета. — Издавачко предузеће Труд А. Д. Београд, 1936. Стр. 224.

Др. Александар Јовановић: Проблеми новца. — Издавачко предузеће Труд А. Д. Београд, 1936. Стр. 141.

Владимир Тимошкин: Ревизија и призив по тач. 4. и 5. § 336. к. п. Сарајево, 1936. Стр. 23. Издање пишчево. (Латиницом).

Фрања Галијан: Практичне табеле за лако израчунавање награде адвоката, по новом правилнику о наградама адвоката од 6. фебруара 1936. год. Београд, 1936. Издање књижаре „Балкан“.

Миодраг Туцаковић: Проблем законске и правне аналогije. Посебни отисак из „Бранича“ св. за јануар и фебруар 1936. Стр. 19.

Враговић—Милановић: Рјешење Стола седморице и Стола седморице (Одељ. Б.) у грађанско-правним стварима, Свеска I. Рјешења Бр. 1. — 312. Загреб, 1936. Стр. 418. Наклада Југословенске штампе д. д. Загреб. (Латиницом).

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Изашли су из штампе

ОСНОВИ ОБЛИГАЦИОНОГ ПРАВА

од

Др. Д. Аранђеловића

професора универзитета

општи део, друго издање.

Књига износи 12 $\frac{1}{2}$ штампаних табака. Цена
50 динара. За поруџбине обратити се писцу,
Топличин Венац, 21, (правни семинар), Београд.